

ΑΠΟ ΤΟ

WHEN

ΕΝΑ ΔΙΚΟ ΤΟΥΣ ΔΩΜΑΤΙΟ

30 δικές τους φωνές

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ένα καλωσόρισμα στο δικό τους δωμάτιο	4
Η Ανάσταση / Ελισάβετ Κωνσταντέλλου	7
Αναπόδραστη φυγή / Ευφροσύνη Δεληγιάννη	12
Απιτέλους / Διονυσία Δασκαλάκη	16
Αρόδο / Λαμπρίνα Μπουτεράκου	20
Γλυκιά μου / Stavria Lous	23
Δεκατρία επί δεκαοχτώ / Ελένη Δημάκη	27
Δεσμοί Αίματος / Κωνσταντίνα Καλούτσα	30
Διάλογος με το εσωτερικό μου παιδί / Μυρσίνη Ανδριανού	33
Δις Διευθυντής / Ντόρα Τσέπα	36
Εγώ φταίω / Ζωή Γαϊτανάρου	41
Ε.Ι.Δ.Ω.Λ.Ο / Πηνελόπη Αλεξίου	45
Ένα μικρό χρονικό ανιδιοτελούς αγάπης / Μυρτώ Γαρεφαλάκη	47
Η εργασία της / Κωνσταντίνα Παπάζογλου	49

Ημέρα 26η / Κλημεντίνη	53
Κάτω από τ' Αστέρια των Χανιών / Μαρία Πλούσιου	55
Κουκλόσπιτο / Στεφανία Κοκκόση	61
Ο κύκλος επιστρέφει / Ευανθία Πλαχούρα	62
Το μητρικό μου / Μαρία Κοτρούτσου	66
Μνήμη χρυσόψαρου / Ελευθερία Τίγκα	68
Όπισθεν / Γεωργία Καρασαββίδου	72
Το όχι σπίτι της παιδικής μου ηλικίας / Δημητριάννα Βασιλείου	73
Παρασκευούλα ζάχαρη / Σοφία Τσερέα	76
Η πίστα / Σοφία Κεμανετζή	78
ΠΚΓ9 / Παυλίνα Κυρτσίδου	80
Σοβαρά προβλήματα / Αναστασία Μπότσογλου	81
Σπίτι από Πετσέτα / Κική Μουστακίδου	85
Τελίτσες Τελίτσες Τελίτσες / Αντιγόνη - Μαρία Μυλωνοπούλου	88
Τρεις ανάσες / Λόκα	100
Το χυμένο γάλα / Νάγια Τ. Καρακώστα	102
Bugøynes / Όλγα Μανάρα	109

ΕΝΑ ΚΑΛΩΣΟΡΙΣΜΑ ΣΤΟ ΔΙΚΟ ΤΟΥΣ ΔΩΜΑΤΙΟ

Η έκδοση που διαβάζετε στην οθόνη σας ή κρατάτε στα χέρια σας είναι για μας στο WHEN μια από τις κορυφώσεις του προγράμματος “Ένα δικό τους δωμάτιο”, που σχεδιάσαμε και υλοποιήσαμε, με τη στήριξη των Estee Lauder Emerging Leaders Fund και Vital Voices, για την ενδυνάμωση νέων και υποεκπροσωπούμενων γυναικών συγγραφέων στην Ελλάδα. Για τις δημιουργούς που συμμετέχουν σε αυτήν, είναι ένα ακόμη βήμα στη συγγραφική τους διαδρομή και, ίσως, μια αναγνώριση της απόστασης που διένυσαν στη διάρκεια αυτού του προγράμματος, το οποίο ευελπιστούμε να τους πρόσφερε τις γνώσεις, την ενδυνάμωση και τις συνδέσεις που θα τις βοηθήσουν να κάνουν πολλά ακόμα τέτοια βήματα.

< **ΕΝΑ ΚΑΛΩΣΟΡΙΣΜΑ ΣΤΟ ΔΙΚΟ ΤΟΥΣ ΔΩΜΑΤΙΟ**

Χρειάζονται, όμως, την αναγνώριση οι συγγραφείς; Δεν τους αρκεί η αυτοέκφραση, η εσωτερική ικανοποίηση της δημιουργίας, η αισθητική και ηθική ικανοποίηση που προκύπτει από τη δική τους εξέλιξη μέσα στο χρόνο; Μέσα από το μοίρασμα και τις ζυμώσεις που διευκόλυναν οι συζητήσεις μας στα εργαστήρια του προγράμματος, η ανάγκη της αναγνώρισης αναδύθηκε ανάγλυφη -όχι ως αυτοεπιβεβαίωση ή ναρκισσισμός, αλλά ως ορατότητα και ως τροφοδότηση της δύναμης και της ανθεκτικότητας που έχουμε ανάγκη όλες και όλοι μας, και ιδιαίτερα οι καλλιτέχνιδες που δεν είχαν ως τώρα την ευκαιρία να εκθέσουν το έργο τους σε ένα ευρύτερο κοινό, για να συνεχίσουν.

Σε ένα πολιτισμικό οικοσύστημα όπως το ελληνικό, όπου η συγγραφή δεν αποτελεί, στις περισσότερες περιπτώσεις, μια βιώσιμη επιλογή βιοπορισμού και πολλές φωνές παραμένουν αόρατες, λόγω προσωπικών και συστημικών εμποδίων, η έκδοση αυτή, με κείμενα που προσεγγίζουν τη γυναικεία εμπειρία από πολλές και διαφορετικές μεταξύ τους πλευρές, φιλοδοξεί να ανοίξει έναν χώρο: χώρο γι' αυτή την ορατότητα και την αναγνώριση αλλά και για τη διασύνδεση νέων δημιουργών μεταξύ τους και με μια ευρύτερη κοινότητα που μπορεί να εμπλουτίσει την έως τώρα εμπειρία τους με νέες ευκαιρίες, έμπνευση, πρόσβαση και άλλα είδη “τροφής” που έχουν ανάγκη για να αναπτυχθούν.

< ΕΝΑ ΚΑΛΩΣΟΡΙΣΜΑ ΣΤΟ ΔΙΚΟ ΤΟΥΣ ΔΩΜΑΤΙΟ

Είμαστε σίγουρες ότι θα βρείτε σε αυτήν κείμενα που θα σας συγκινήσουν, θα σας προβληματίσουν, θα σας προκαλέσουν, ίσως και να σας γεννήσουν την επιθυμία να γνωρίσετε τις δημιουργούς τους ή να γράψετε κι εσείς τη δική σας συνέχεια ή απάντηση στη δική τους αφετηρία. Από την πλευρά μας, είμαστε ευγνώμονες για την ευκαιρία που μας έδωσαν -τόσο οι ίδιες όσο και όλες οι συμμετέχουσες του προγράμματος, ακόμα κι εκείνες που δεν συμμετείχαν τελικά στην έκδοση αυτή- να αναστοχαστούμε πάνω στα ζητήματα που τις άγγιξαν αλλά και σε όλα εκείνα που έχουμε όλες ανάγκη για να συνεχίζουμε, από οποιοδήποτε πεδίο μας συγκινεί, να δημιουργούμε και να οραματιζόμαστε την αλλαγή. Τις ευχαριστούμε και δεσμευόμαστε να συνεχίσουμε να δουλεύουμε για να υποστηρίξουμε όλο και περισσότερες γυναίκες, ώστε να το πετύχουμε μαζί.

Η Ανάσταση

της Ελισάβετ Κωνσταντέλλου

Η περηφάνεια του δέντρου έξω από το σπίτι μου σχημάτιζε έναν πίθηκο στα κλαδιά της.

δεν ήμουν εγώ. εγώ σκαρφάωνα παλαιότερα· ή και ποτέ·
τώρα μόνο ένα σκοτάδι επιμένει εγωιστικά πάνω στο δέντρο μου·
δεν έφταιγα εγώ σας λέω·

ο ήλιος,

ξαφνικά,

είχε μαζέψει τις ίδιες του τις ακτίνες. από ντροπή. από σεβασμό.
από λογική· δεν ήθελε να ζεστάνει τις ακαθαρσίες που είχαν κάνει
τα πιθήκια στο μυαλό μου-αυτό θα τις έκανε να βράσουν
και να μου το λερώσουν
ενώ μόλις είχα σκουπίσει.

Το σκοτάδι έφερε στο δέντρο μου μελανιές
και γύψο

και μαύρη χολή που δε σ' αφήνει να ξεχωρίσεις τον ουρανό σαν τη δεις
γιατί και τα σύννεφα από ίδιο υλικό είναι φτιαγμένα· τα όνειρα από ποιο;

μα εγώ έβγαλα το κεφάλι μου μέσα απ' τη βάση του κορμού
γιατί κουβαλούσα για καιρό τον κορμό αυτό στην πλάτη μου
και άλλωστε κάποιος μου πε πως η χελώνα κερδίζει στο τέλος
και τον πίστεψα.

Ο κάποιος είχε κι αυτός καβούκι για πλάτη, όχι με τόσα πολλά κλαδιά.
Άνοιξα τα μικρά μου χέρια και με κλειστά μάτια,
τον περίμενα να έρθει φέροντας πάνω μου όλο τον περασμένο χειμώνα.

Αργούσε·

και βαρέθηκα να περιμένω. Βγήκα μόνη από τον κορμό.

Πλησίασα μια παρέα δέντρων που δεν έπαιζαν κρυφτό.

"Μπορείς να περιμένεις εδώ να δώσεις νερό στη χελώνα καθώς κάνει το μαραθώνιό της", μου είπαν.

Και τα λόγια τους μου γέννησαν εκείνη τη γλυκιά αδημονία

που σου εμπνέουν οι ολυμπιονίκες στην πιο κρίσιμη στιγμή.

Μέσα απ' τα εξαϋλωμένα ύψη τους, ο αέρας μου ψιθύρισε να κοιτάξω
"απ' τα δεξιά, Έρχεται."

Έρχεται

Έρχεται!

...Μα πού είναι;...Το δάσος ήταν ακόμη βυθισμένο στη νύχτα.
("Και να έρθει, δεν θα τη δω.")

Ταυτόχρονα, πάνω απ' το κεφάλι μου,

το φως από την Ατλάντια θάλασσα· τη χώρα του ηρωικού μέλλοντός
μου·

τη θάλασσα που κρυβε το βυθισμένο θησαυρό της γέννησής μου·
πριν με ρίξει στο βυθό ένας κουλός πειρατής με γάτζο·

πότιζε τους ουρανούς των Θεσσαλών

και έδιωχνε για πάντα την εσπέρα από τους φόβους των ορφανών
συμπολιτών μου.

Τα δέντρα ανατρίχιασαν στην όψη του φωτός που δεν θα έδυε ποτέ.

Σηκώθηκαν στις μύτες και τέντωσαν ψηλά τους δείκτες

να το ρωτήσουν: "ήρθες για μας;"-"για μένα μήπως;"

"Καλέ μη στριμώχνεστε"-έπεφταν το ένα πάνω στο άλλο· δεν είχαν ξαναδει ποτέ το ταβάνι τους να ανοίγει· δεν είχαν ξανακούσει να ανοίγει ο ουρανός για κανέναν· τρόμαξαν λίγο, θα πρέπει να ήταν κάποιος πιο δυνατός από τους προηγούμενους puppet masters που έβλεπαν στο θερινό σινεμά της Αίγλης

(τελικά τα όνειρα έχουν το διάφανο της θάλασσας και όλα τα χρώματα μαζί-άσπρο για να μπορείς να ζωγραφίσεις πάνω τους ελεύθερα όποιο χρώμα ταιριάζει με το διάφανο που είσαι σήμερα)

Ρωτούσαν με αγωνία

"Μ' αγαπάς;"

"Δε μ' αγαπάς;"

"Μ' αγαπάς;"

Ώσπου ένα ευγενικό χέρι μου πρόσφερε τον εαυτό του και με απήλλαξε από τις αμφιβολίες μου απαντώντας μου ξεκάθαρα:

"Μην ξοδεύετε άλλα φύλλα. Μην γράφετε άλλα τραγούδια για το ότι δεν σας αγαπούν. Δεν ωφελεί.

Σ' αγαπά.

Ορίστε.

Σ' αγαπά.

Απλά.

Δες."

Και κοίταξα.

Δεν το πίστευα ότι η αναμονή μου είχε λήξει.

Έπεσα ανακουφισμένη στο χορτάρι.

Είχα πολύ ανάγκη από ανάπαυση.

Μ' αγαπά

Μ' αγαπά

.....

Δεν με έβλεπε κανένας (έτσι νόμιζα τουλάχιστον)
και έπιασα την καρδιά μου να σιγουρευτώ ότι ζούσε.

Ότι άκουσε τα ευχάριστα νέα.

Αναπνοή

-ήταν εκεί, όπως πάντα· η πίστη της ότι μπορεί κάποιος να με αγαπά
δεν είχε μειωθεί, κάτι τέτοια την ξυπνούσαν πάντοτε όσα χρόνια
γνωριζόμασταν-

"Ευχαριστώ", ήθελα να πω στο φως μα δεν έλεγα τίποτα.

"Ανέ-πνευσε, αυτό αρκεί" μου ψιθύρισε η καρδιά μου και την υπάκουσα.

Το πρωτότοκο παιδί της άνοιξης συγκινήθηκε και έσκυψε να μου
χαϊδέψει το κεφάλι

Και μόλις είδε πως υπήρχε τόσο φως από πίσω μας, ανάμεσά μας
και μπροστά μας

δάκρυσε από χαρά

και τα δάκρυά του έγιναν λευκές μικρές εικόνες της μητέρας του φωτός·
οι φωνούλες τους με φρόντισαν τόσο, που χαμογέλασα.

Έπειτα συνομίλησα με τη μέλισσα που δε γνωρίζει πού βρίσκονται
σκουπίδια και δεν έχει περιπτώματα στα φτερά της·
όπως η μύγα·

και η μέλισσα μου δειξε πώς να πετάω προς το κίτρινο ουσιώδες
και να μην κρατώ στα πόδια μου τις σιδερένιες μπάλες των τετράδυμων
Ντάλτον

γιατί αυτό θα με καθυστερήσει από το να φέρω εγκαίρως την άνοιξη
στη βασίλισσά μου

μόλις γεύτηκα το μέλι της ακούραστης εργάτριας
χόρτασα την πείνα μου με το μεστό αθάνατο έργο της
χωρίς να φοβάμαι το κακό, γιατί όπως μου έμαθε η σοφία
των γυναικών: "το μέλι είναι η μόνη τροφή που δε μουχλιάζει ποτέ".
"Δεν πρόκειται να πεθάνω εδώ, θα έχω πάντα τροφή", σκέφτηκα,
"ούτε θα δηλητηριάσω με την τροφή μου τους διαβάτες"
Οπότε σήκωσα τα μανίκια και κίνησα προς την άνοιξη μαζί της
για να ανοίξουμε κι άλλα λουλούδια όπως το πρώτο, που είχε φέρει
την πρώτη άνοιξη.

Πριν καλά καλά το καταλάβω, βρισκόμουν κατά κει που πέφτει
η παράδεισος.
Δεν υπήρχε κακό εκεί-μόνο ζωή-, ο όφιος παρέμεινε κάτω απ' τη γη,
ενώ εμένα το δέντρο μου, τώρα έστεκε με το καμαρωτό του ανάστημα-
είχε βγάλει το γύψο-και μου φώναζε:

"Έλα,
έλα να σκαρφαλώσεις!!"
Και μόλις έφτασα στο πιο ψηλό κλαδί,
βούτηξα στη δροσιά της θάλασσας του αιώνιου μέλλοντός μου.

Αναπόδραστη φυγή

της Ευφροσύνης Δεληγιάννη

Τα προειδοποιητικά σημάδια δεν μπορούσε πλέον να τα αγνοήσει. Όλα γύρω της κατέρρεαν... Υπήρχε μία μυρωδιά σήψης παντού· η άρρωστη, ανυπόφορη μυρωδιά του κλούβιου αβγού που χρωματίζει τα πάντα ένα άχρωμο κίτρινο στο πέρασμά του. Οι οδηγοί απορριμματοφόρων είχαν κηρύξει πενθήμερη απεργία. Τα σκουπίδια ξεχείλιζαν από τους κάδους, είχαν κατακλύσει τους δρόμους. Οι μόνες που απολάμβαναν αυτή την παρατεταμένη σκουπιδοαναρχία ήταν οι γάτες, που είχαν επιδοθεί σε μία ξέφρενη βεγγέρα δίχως τέλος.

Όλα ξεκίνησαν σαν σε αργή κίνηση, αμέσως μετά από μία ύποπτα παρατεταμένη αυγουστιάτικη νηνεμία. Αρχικά, το κινητό της σημάδεψε τον βρώμικο κάδο με τη σφουγγαρίστρα και η οθόνη έσβησε πάραυτα. Κάθε προσπάθεια ανάνηψής του -βλέπε φούρνος μικροκυμάτων, σεσουάρ, η ζωοποιός ενέργεια του ήλιου- απέτυχε παταγωδώς. Αποκλείστηκε έτσι κάθε επαφή με τον έξω κόσμο. Από εκεί και πέρα ανέλαβε ο ίδιος ο απαρέγκλιτος νόμος του Μέρφι. Η μουσική του Άσιμου την καταδίωκε παντού από το πρωί, όπως οι Ερινύες. Στο ραδιόφωνο, στο καφέ, στο δισκάδικο... Και πάντα αυτός ο ανατριχιαστικός στίχος 'Τόσο πολύ μ' αγάπησες, κυρά, που άκουγα διπλά τα βήματα μου! πάταγα γω -στραβός- μες στα νερά; κ' εσύ κοντά μου!...' που ένιωθε ότι αναδυόταν σπαρακτικά από τα βάθη της ψυχής της. Και τότε συνέβη η πρώτη κλιμάκωση: το κοκατίλ δραπέτευσε στριγκλίζοντας από μια μικρή χαραμάδα του παραθύρου. Μόλις που χώρεσε.

Προέταξε τα χέρια της για να το αποτρέψει, αλλά της ήταν σχεδόν αδύνατο να το προσεγγίσει. Λες και έβγαλε ρίζες και φύτερωσε εκεί δίπλα στο τζάκι. Έμεινε ασάλευτη, να παρακολουθεί σε αργή κίνηση τη

φυγή του προς την ελευθερία. Μόνο δύο φτερά της γκριζωπής ουράς του μάγκωσαν στο μεταλλικό πλαίσιο του παραθύρου και έπεσαν σε ελλειπτική τροχιά στο πάτωμα. Βασανιστικά αργά, δευτερόλεπτα μετά, αν και ακόμα μουνδιασμένη, αποδεσμεύτηκε. Η συνειδητοποίηση, όμως, του τι συνέβη την κατακεράυνωσε. Ξεχύθηκε στο δρόμο αλαλάζοντας, σε μία απέλπιδα προσπάθεια να το εντοπίσει.

Μάταια... Η Λουκρητία, το μυθικό όνομά της οποίας προφανώς καθόρισε και την τραγική μοίρα της,¹ αν δεν είχε επιλέξει η ίδια να δώσει τέλος στη ζωή της, τότε την είχε σίγουρα καταπιεί το σκουπιδοαναρχικό χάος. Ίσως και να την ποδοπάτησαν τα εξεγερμένα σκουπίδια, αν κατά λάθος βρέθηκε στο διάβα τους αποπροσανατολισμένη, έτσι μικρή και ανυπεράσπιστη που ήταν.

Η οικογένεια των Πομάκων απέναντι ήταν επίσης σε πλήρη αποδιοργάνωση. Περαστικοί μικροδιαρρήκτες είχαν εισβάλει στο ισόγειο διαμέρισμά τους. Ο Χατίμ είχε βέβαια καταφέρει να τους απωθήσει, αλλά ο φόβος μιας δεύτερης εισβολής, επιτυχούς αυτή τη φορά, ήταν διάχυτος. Τα μικρότερα παιδιά του είχαν μία ασυνήθιστη υπερκινητικότητα, λες και αυτή η αένια κίνηση θα κατάφερνε να κρατήσει τους υποψήφιους εισβολείς σε απόσταση.

Τόλμησε να παραδεχτεί, μόνο στον εαυτό της βέβαια, ότι αυτός ο ανυπόφορος και πάντα άκαιρος συριγμός της Λουκρητίας την είχε ωθήσει πολλές φορές να ευχηθεί την απόδρασή της. Δεν είχε συνειδητοποιήσει, βέβαια, ποτέ τον αβάσταχτο και αδυσώπητο πόνο που θα την κατέβαλε όταν τελικά αυτό το σενάριο θα γινόταν πραγματικότητα, πόνος ο οποίος πολλαπλασιαζόταν κατά κύματα από τα ακανθώδη αισθήματα πικρής ενοχής. Ή πόσο, άλλωστε, αυτή η δραπετεύση θα σηματοδοτούσε, θα προοιωνίζε με ειρωνικό καγχασμό και τη δική της

1 Μυθική μορφή της Αρχαίας Ρώμης που αυτοκτόνησε αφού έπεσε θύμα βιασμού.

απομάκρυνση, τη δική της φυγή. Και πώς η αδυσώπητη μοίρα της Λουκρητίας ήταν τόσο άρρηκτα δεμένη με τη δική της.

Όντως, παραδόξως, το περίτεχνο 'βασιλικό' κλουβί της, το οποίο και προσωπικά το επιμελήθηκε εκείνος -με περίσσια επιμέλεια ομολογουμένως- διαλύθηκε στα εξ' ων συνετέθη. Ποτέ -ούτε και τώρα ακόμα- δεν μπόρεσε να βρει μία λογική εξήγηση για το πώς συνέβη αυτό. Η Λουκρητία είχε ήδη δραπετεύσει, πάντως. Μήπως ήρθε άραγε κάποια στιγμή που λείπαμε και οι δύο, για να εκφράσει τη διαμαρτυρία της για τις συνθήκες κράτησής της; Για να κατακραυγάσει, με αυτόν τον συμβολικό τρόπο, την νεοαποκτηθείσα ελευθερία της; Ή μήπως το έκανε εκείνος ως μία ένδειξη αγανάκτησης ή και υποδόριας προειδοποίησης, ενδεχομένως; Ήταν σαν τα, άμορφα τώρα, συντρίμμια του κλουβιού να προσωποποιούσαν αυτό που εκείνη αρνιόταν πεισματικά, ενάντια σε κάθε λογική, να δεχτεί. Την επερχόμενη κατάρρευση...

Νιώθει φυλακισμένη στον απόρθητο πύργο της. Αόρατα ηλεκτροφόρα σύρματα παντού... ΜΗΝ ΑΓΓΙΖΕΤΕ... NO TRESPASSING²... όχι, δεν σου επιτρέπεται να έρθεις και να καθίσεις μαζί μας. Τώρα θέλω να περάσω λίγο quality time³ με τον φίλο μου, ακούς; Μην τυχόν μας ενοχλήσεις! Τίποτα από τα παραπάνω δεν λέχθηκε ποτέ έτσι απερίφραστα... κάθε κίνηση, κάθε βλέμμα, κάθε ήχος όμως ακόμα, τα βροντοφώναζαν. 'Μα αυτό πώς το έκανες πάλι; Δεν σου είπα ότι...' Αυτά και άλλα συναφή εκστομίζονταν διαρκώς, με όλο και μεγαλύτερη συχνότητα. Δεν ήθελε να βλέπει, δεν ήθελε να ακούει πια τίποτα... τίποτα. Μόνο να ανοίξει την πόρτα και να τρέξει... να τρέξει χωρίς προορισμό, απλά να τρέξει, μέχρι που τα πόδια της να μην σηκώνουν πλέον το βάρος της. Και εκεί, στο σημείο που ακόμα και αυτά θα την προδώσουν, να μείνει εξόριστη για πάντα.

2 Απαγορεύεται η είσοδος.

3 Ποιοτικό χρόνο.

Οι επόμενες μέρες, μία κακογυρισμένη, μουντή, όλο σκιές ταινία. Ακόμα και τώρα, χρόνια μετά, έχει αλυσιδωτά κενά μνήμης. Μήπως κάποια οδυνηρά λόγια, κάποια παγερά βλέμματα μόνο τα φαντάστηκε; Όπως και τα πιο προσωπικά της πράγματα, σε απρόσωπες και αταξινόμητες χάρτινες κούτες; Ποιος μπορεί να πει με βεβαιότητα; Δεν υπήρχαν άλλοι μάρτυρες πέρα από τον ανείπωτο πόνο της και αυτός δεν είναι αξιόπιστος μάρτυρας.

Έκλεισε την πόρτα πίσω της ερμητικά. Ήξερε πολύ καλά ότι δε θα επέστρεφε ΠΟΤΕ. Μπήκε στο γκρι φορτηγάκι, με τη μικρή περιουσία της άτακτα ερριμμένη στην καρότσα του, λόγω ανωτέρας βίας. Κάποια πράγματα, μάλιστα, αναγκάστηκε να τ' αφήσει πίσω της. Εκείνα, όμως, ποτέ εξάλλου δεν της ανήκαν, αφού δεν της δόθηκαν ποτέ ολοκληρωτικά, μόνο υπό όρους και προϋποθέσεις. Ο πόνος στα μάτια του πατέρα της της διαπέρασε την καρδιά. Αυτός είχε βέβαια δώσει ένορκη υπόσχεση στην αδερφή της να μην εκστομίσει το παραμικρό. Το μόνο που του ξέφυγε ήταν: '...αλλά τι λέω; αυτό δεν συμβαίνει πάντοτε σε ανθρώπους σαν και εμάς;' Αποσιώπησε, βέβαια, το πιο σημαντικό, αλλά εκείνη το αφουγκράστηκε ως μια υπόγεια δόνηση: *που ξέρουν ν' αγαπούν με όλη τους την ψυχή, χωρίς όρια και εκπτώσεις...*

“Για πες το όλο μαζί, πώς το είπες πριν, τι μου είπες;” επιμένω.

“Γουάαααατ?” μου λέει.

“Γουάαααααααααααααατ?” πιο μακρόσυρτο, κελαρυστό, το δεύτερο ερώτημα, συνοδευόμενο από δύο χτύπους του ντουλαπιού -νταπ-νταπ- που ανοιγοκλείνει και ένα διαπεραστικό ήχο της καρέκλας που σύρεται στο πάτωμα. Μιούζικαλ.

“Χα, χα” ακούγεται το γέλιο μου. Καταγράφεται λιτά η χαρά μου και το κινητό κλείνει.

Σκάμε και οι δύο στα γέλια. Παρατάω γάλα και κινητό στο τραπέζι και κάνω να την γαργαλήσω πάνω από το αφράτο φορμάκι. Κάνει μεταβολή και τρέχει να ξεφύγει από τα χέρια μου. Το κοτσιδάκι-συντριβάνι αναπηδά κωμικά στο κεφάλι της. Μπουρδουκλώνεται, πέφτει με φόρα στον καναπέ, γαργαλητά, γέλια, χέρια, πόδια, λαϊμάκια, φιλιά, γίνονται ένα συνονθύλευμα στη μνήμη μου, μια ωδή στην ατόφια χαρά.

Κλείνω τα μάτια, ασαφής οδηγία ενίσχυσης του μνημονικού, καθώς προσπαθώ να παρατείνω την παραμονή μου σε αυτή τη στιγμή. Είναι ήδη αργά, έχω επανέλθει στο τώρα. Κυριακή απόγευμα, κάθομαι μόνη μου στο ημίφως περιμένοντας να πάει η ώρα επτάμισι και να γεμίσει το σπίτι φωνές. Ένα δάκρυ κυλάει στο μάγουλο. Φέρνω τα χέρια στα μάτια να σταματήσω τη ροή αυτών που έρχονται, μα είναι αργά. Ψάχνω, βρίσκω και ξαναπαίζω το ίδιο βιντεάκι στο κινητό μου. Γράφει 24 Φεβρουαρίου 2016, τότε τραβήχτηκε. Ο αντίχειρας έχει κάνει τη δουλειά του στην οθόνη αφής, σπρώχνοντας με την χαρακτηριστική κίνηση το χρόνο δέκα χρόνια πίσω. Ξαπλωμένη στο κρεβάτι, το βλέπω και το ξαναβλέπω καθώς νιώθω τα μάγουλά μου να στεγνώνουν.

Τι μου έχει μείνει από τότε;

Η ίδια καρέκλα σε μιαν άλλη κουζίνα, είναι η πρώτη μου, ηλίθια, απάντηση. Ένα από τα άψυχα αντικείμενα που κουβάλησα μαζί μου στο νέο μας σπίτι.

Ακολουθεί και δεύτερη -ευτυχώς- απάντηση: η κόρη μου, το ίδιο κορίτσι σε ένα άλλο μιούζικαλ.

Σήμερα το πρωί, στη σχολική παράσταση. Δώδεκα χρονών τώρα πια, με το ίδιο σπινθηροβόλο βλέμμα, τη γελαστή μελωδική φωνή και τις χορευτικές κινήσεις.

“Μα είναι στα αλήθεια η δική της φωνή;” ρωτάει τον μπαμπά του κάποιιο παιδάκι καθισμένο πίσω μου.

Χειροκροτήματα, συγχαρητήρια, ζεστά λόγια αγάπης και θαυμασμού από φίλους, γνωστούς, δασκάλες, τον διευθυντή του σχολείου, φθάνουν αμυδρά στα αυτιά μου με το τέλος της παράστασης. Χαμογελάω αμήχανα και σκορπίζω ευχαριστώ δεξιά και αριστερά, ενώ μέσα μου κλαίω σιωπηρά, ενώ θα ήθελα να είμαι μόνη μου, μακριά από όλον αυτόν το βουερό, χαρούμενο κόσμο, που δεν με χωράει. Είσαι εδώ για το παιδί, ακούω τον εαυτό μου να μου ψιθυρίζει. Θα είσαι πάντα εδώ για το παιδί, αυτοδιορθώνεται.

Δύο μαμάδες συμμαθητριών με πλησιάζουν βουρκωμένες, η μια με βουτάει σε μια σφιχτή αγκαλιά πριν προλάβω να αντιδράσω.

“Καλέ, συγκινήθηκα” λέει η δεύτερη. “Το ήξερες εσύ ότι η κόρη σου είναι τέτοιο ταλέντο; Γιατί δεν μας είχες πει τίποτα;”

Δεν απαντώ, φοβάμαι μη σπάσω και φανεί το μέσα μου, καθώς την παρακολουθώ με την άκρη του ματιού, στην άλλη άκρη της αίθουσας, να κατεβαίνει τρεχάτη τα σκαλιά της σκηνής, να πέφτει γελαστή στην αγκαλιά του μπαμπά της, να δέχεται μια ανθοδέσμη από τη γιαγιά της, ένα φιλάκι από τη μικρή της αδελφή. Είναι το σαββατοκύριακο του μπαμπά. Δεν αντέχω να πλησιάσω και μένω ακίνητη να παρακολουθώ τη σκηνή από μακριά. Με έχει ήδη εντοπίσει στην αίθουσα. Ξέρω ότι θα έρθει αυτή κοντά μου, την περιμένω.

Οι σκέψεις μου διακόπτονται από ένα γνώριμο θόρυβο, το αυτοκίνητο σταματάει έξω από το σπίτι. Σηκώνομαι, ανάβω το φως, κοιτάζομαι στον

καθρέφτη δίπλα στην είσοδο, δοκιμάζω ένα χαμόγελο. Ανοίγω την πόρτα και την αγκαλιά μου.

Φαστ-φόργουορντ, λίγο πριν αποκοιμηθούν, η μικρή μου κόρη ανασηκώνεται στο κρεβάτι της, βγάζει από τον καρπό της τρία λαστιχάκια για τα μαλλιά, δύο χοντρά “σκράντσι” και ένα λεπτό χρωματιστό. Τοποθετώντας τα στρατηγικά πάνω στο μαξιλάρι της, μου λέει:

“Κοίτα, μαμά, αν αυτά τα δύο μεγάλα είναι εσύ και ο μπαμπάς, αυτό το μικρό στη μέση μπορώ να είμαι εγώ. Για να κάθεστε κοντά στο θέατρο την άλλη φορά που θα παίζει η Μαριάννα, αλλά όχι και δίπλα”.

Στο άκουσμα αυτό, η μεγάλη, ξαπλωμένη στο δικό της κρεβάτι, πλησιάζει το ανοιχτό βιβλίο που διαβάζει στο πρόσωπό της, κρύβεται πίσω του όπως ακριβώς κρυβόταν μωρό στο βιντεάκι πίσω από το ντουλάπι της κουζίνας. Αφήνει δυο μάτια να φαίνονται, ενώ πλημμυρίζουν με δάκρυα.

“Θέλεις να μιλήσουμε για αυτό;” την ρωτάω απλώνοντας το χέρι μου να την αγγίξω.

“Όχι, όχι, όχι” τριπλό. “Θέλω να κοιμηθώ Ε-ΠΙ-ΤΕ-ΛΟΥΣ” λέει κοφτά και μου γυρίζει την πλάτη.

Με έψιλον, σκέφτομαι μόνο, όχι πια με άλφα.

Αρόδο

της Λαμπρίνας Μπουτεράκου

Έριχνα τα πόδια μου στα δεξιά, βυθίζοντάς τα στο κοκκινόχωμα της Μαδέρας, πλάι στις νωπές πατημασιές της αδερφής μου που 'χε ήδη σηκωθεί, τα 'ριχνα στ' αριστερά του κρεβατιού κι ο αργεντινός ήλιος σκαρφάλωνε στη βιβλιοθήκη, διασχίζαμε το χωλ σκοντάφτοντας σε βότσαλα, σπασμένα κοχύλια κι ό,τι άλλο είχε αφήσει πίσω της η άμπωτη, σε ποια μεριά του κόσμου ξυπνήσατε σήμερα, η μαμά πάνω απ' το μπρίκι με τον καφέ, σταθερά ελληνικό, κι ας έζωναν αλίσιμοι⁴ την κουζίνα με τόσα καράβια στριμωγμένα στα πάνω ντουλάπια, τα πρώτα που 'φτιαξε ο μπαμπάς όταν ξενέρισε, το καπέλο που δεν του 'βγαλε η επταετία του το 'βγαλε τελικά η αρρώστια, τον έριξε σ' ένα τροχοφόρο να μετράει ταρίφες και χιλιόμετρα, τις υπόλοιπες ώρες τον έβρισκες πίσω από έναν πάγκο να τσεκουρεύει ένα σκαρί, στο ραδιόφωνο πότε λαϊκά πότε πολιτικά, έδενε πανιά με κλωστές για σχοινιά και ράουλα για μπίτες, έβαζε χρώμα στο καθετί, τελειώνοντας έγραφε στη βάση τ' όνομα μιας πόλης απ' τα μπάρκα του, πάντα μακρινής, κι άραζε το βαπόρι σε μιαν άκρη, σάμπως ξαναμοίραζε γη και ουρανό, έτσι που απ' το Μοντεβιδέο, το γαλάζιο ιστιοφόρο στην κορυφή του ψυγείου, τραβώντας κατακεί που κάποτε ήταν το σαλόνι, φθάναμε στη Χώρα των Βάσκων, ακροβατούσαμε στο κιτρινωπό παραπέτο, προσέχετε μην πέσετε και χτυπήσετε, προσπερνούσαμε μια ουρά γκαζάδικα και μ' ένα σάλτο ανεβαίναμε στη Λίμα, στήναμε τους ήρωές μας στις θέσεις τους, λύναμε τους κάβους,

4 Αληγείς άνεμοι, ελληνοποιημένη απόδοση του ισπανικού *vientos alisios*.

ο άνεμος δυνάμωνε, στηνόμασταν κι εμείς, η μια στο πηδάλιο και η άλλη στη σκαλιέρα, και σαλπάρουμε θριαμβευτικά προς τον τζαμένιο ορίζοντα, με τον καιρό στέρεψαν τα μάτια μας, οι πλαστικοί ήρωες παραδόθηκαν στη σκόνη, δεν θυμάμαι πότε δώσαμε το τελευταίο σινιάλο, δεν θυμάμαι καν ποιος μπάταρε πρώτα, το σπίτι ή η χώρα, μόνο ότι μια μέρα ο μπαμπάς γύρισε το κοντέρ στο μηδέν, έσκυψε πάνω απ' τον πάγκο του και δεν ξανασηκώθηκε, σαν τον συνταγματάρχη του Μάρκες⁵ που ξεπέζεψε και κλείστηκε στο εργαστήρι με τα χρυσά ψαράκια, σκαλίζοντας, λιώνοντας και ξανασκαλίζοντάς τα, έτσι κι εκείνος, όταν τα καράβια είχαν πια καταλάβει κάθε γωνιά του σπιτιού, διέλυε τα παλιά και τα 'φτιαχνε απ' την αρχή, αυτοεξόριστος στο αμπάρι του κόσμου, αφήνοντάς μας με μια τσέπη κι αυτή χιλιοραμμένη, ολόγυρα ψίθυροι, εσείς να πάρετε έναν άντρα εργατικό, όχι σαν τον πατέρα σας, τα έκτακτα δελτία πολλαπλασιάζονταν, δεν πέρναγε την εξώπορτα παρά για μογογιές κι εφημερίδες, στο χωλ στοιβάζονταν φύκια και ψόφια ψάρια, ο αργεντινός ήλιος σκαρφάλωνε με κόπο στη βιβλιοθήκη, παραμέριζα πανιά και σχοινιά για μια κουβέντα σου, οι πλατείες αναστέναζαν, ανέλυες τις εξελίξεις κοιτάζοντάς με όπως κοιτάζουν τη θάλασσα, χρόνια παραμέριζα, ανάμεσα στα φορτηγά και τα τρικάρτα λευτέρωσες κι ένα καϊκάκι με τ' όνομα της μάνας σου που της κόψαν το στήθος το '91, βρύα σκέπαζαν το ταβάνι, δυο φορές σ' είδα να δακρύζεις, και τις δυο το '16, όταν θάψαμε τον παππού και τον Κουβανό, εκατό τετραγωνικά τα κατάπια η ομίχλη, ίσα που ξεχώριζε το σχήμα ενός μίζερου στόλου, οι πλατείες άδειασαν, όλοι συνήθισαν στους ρόλους τους, εγώ έφυγα απ' το σπίτι, πάτησα τα τριάντα, ως τώρα παραμερίζω, κι εσύ εκεί, με μάγουλα ρουφηγμένα και δέρμα σκασμένο απ' το αλάτι, στα σπλάχνα του σαρακοφαγωμένου βαποριού με το παλιοκαιρίσιο φλάμπουρο, πεισματικά κόκκινο. Αλλά είναι

5 Συνταγματάρχης Αουρελιάνο Μπουενδία, ήρωας του μυθιστορήματος του Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες *Εκατό χρόνια μοναξιά*.

κάτι ώρες που στη μοκέτα του σαλονιού, ακόμα αυλακωμένη απ' τα ταξίδια μας, κυματίζει αθόρυβα η σκιά της κουρτίνας, γλείφει τρυφερά τα πλευρά της Λίμας, επιβιβάζοντάς σε, για λίγο, στη ζωή.

Γλυκιά μου

της Stavria Lous

Πάτησε το pause για να συνέλθει λίγο.

Στην οθόνη ήταν η Έμιλυ, παγωμένη, φορώντας μια μάσκα, έχοντας μόλις σκορπίσει μεταφυσικό τρόμο στην παρέα, σαν να σκόρπιζε κουφέτα, «παίζοντας» τη νεκρή μητέρα τους.

Η σκηνή ήταν πολύ δυνατή και της άρεσε· της άρεσε πολύ αυτή η κινηματογραφική μεταφορά της ζωής των αδερφών Μπροντέ. Η μουσική επένδυση ήταν θεσπέσια· τη χτυπούσε ρυθμικά απευθείας στην καρδιά, με πηδηματάκια σαν αυτά που έκανε η Έμιλυ καθώς κατρακυλούσε στους αγγλικούς λόφους - μικρά συντριβάνια ζωής που ξεπηδούσαν από το μουντό χώμα.

Σηκώνεται να φτιάξει έναν βραδινό ελληνικό καφέ - κάποιες φορές τη βοηθά να κοιμηθεί, όπως και να ξυπνήσει, το πιο γευστικό ομοιοπαθητικό φάρμακο· το μυαλό της στοιχειώνουν ακόμα φράσεις και σκηνές από την ταινία: η Έμιλυ ως ένα περίεργο ψάρι που κατοικεί στους βάλτους, γιατί εκεί είναι το σπίτι της, στα ύψη που τα χτυπά ο άνεμος σαν κύμα αν απομακρυνθεί, ξέρει ότι θα πεθάνει.

Κοιτά έξω από το παράθυρο τη βραδινή Αθήνα και αναρωτιέται αν είναι ο δικός της βάλτος μα γρήγορα αυτή η σκέψη απορρίπτει τον εαυτό της: δεν μοιάζει με βάλτο που τη θρέφει, μα με βάλτο που έχει εγκλωβίσει τις πατούσες της και μυρίζει φαγωμένο κρέας. Δεν υπάρχει αρκετή φύση γύρω για να την κατοικήσει, για να ενωθεί με τη γη και τους καρπούς της σε μια διακήρυξη οικοφεμινισμού· της λείπουν οι κορμοί των δέντρων σχεδόν όσο της λείπουν σώματα για να τα αγκαλιάζει.

Επιστρέφοντας στη βραδιά αυπνίας, ακούει μια δειλή βροχή να πέφτει πάνω στη μισοσκισμένη τέντα - η συντήρηση απαιτεί χρήματα. Θυμάται την Έμιλυ, στον πρώτο της διάλογο με τον εφημέριο Γουέιτμαν στην ταινία, να αναρωτιέται «Πώς ο Θεός στριμώχνεται σε όλη αυτή τη βροχή, δεν θα βραχεί;». Ξαφνικά η βροχή που τρυπώνει στο μπαλκόνι της έχει άλλο ειδικό βάρος, ίσως οι στάλες να περιέχουν τη φιγούρα ενός στριμωγμένου Θεού, και αυτή η σκέψη, αντί να την κάνει να βγει έξω για να λουστεί μέσα του, την κάνει να χωθεί ακόμα πιο βαθιά κάτω από την κουβέρτα. Πώς μια γυναίκα του 19ου αιώνα μοιάζει πιο κοντινή και πιο φίλη της, από όλους όσους ξέρει;

Εκεί έξω, στην «πραγματική» ζωή, σχεδόν υπνοβατεί κοιτώντας προς τα μέσα, γιατί το τοπίο είναι ποτισμένο με βία και απειλή και ανεκπλήρωτο δυναμικό. Αναγκάζεται να το περπατά, μα κρατά με τα χέρια της τα αυτιά σφιχτά κλειστά: όχι για να γλιτώσει από πειρασμούς και σειρήνες -είναι γυναίκα, εξάλλου, και άρα ενσωματώνει αυτές τις έννοιες- μα κυρίως για να μην ακούει άλλο το «γλυκιά μου».

Όπως στο πανεπιστήμιο, από τον σεβάσμιο καθηγητή, όταν προσπάθησε να εκφέρει διαφορετική γνώμη, και εκείνος τη σταμάτησε με αυτή τη φράση, μπροστά σε όλους τους παρευρισκόμενους, από τους οποίους κανένας δεν αντέδρασε. Κοιτά γύρω της στο δωμάτιο τους τοίχους, σαν να ποτίζονται από τη λέξη και να αλλάζουν χρώμα.

Στο ιατρείο, στην πιο ευάλωτη στιγμή της, όταν άρρωστη και ημίγυμνη στεκόταν όρθια με τα χέρια να καλύπτουν το στήθος της, τον μεγαλογιατρό να μιλάει με το πάσο του στο τηλέφωνο, ρίχνοντάς της λοξές ματιές και λέγοντας, «σε λίγο, γλυκιά μου».

Πώς μια τέτοια, φαινομενικά αθώα, τρυφερή φράση μετατράπηκε σε μαστίγιο που τη χτυπά με προβλέψιμη συχνότητα και ανατριχιαστική ακρίβεια;

Μεταξύ ύπνου και ξύπνιου, άπλωσε τα χέρια της, σαν να πάλευε με κάποιον που ακόμα δεν μπορούσε να δει καθαρά. Για αρκετή ώρα το

μόνο που άκουγε ήταν η αίσθηση των παλμών της που δυνάμωνε ακανόνιστα και απλωνόταν μες στο κεφάλι της. «Γλυκιά μου» της ψιθύρισε κάποιος και άφησε όλο του το βάρος να πέσει πάνω στο στήθος της, κόβοντας την αναπνοή της που πάλευε να βγει σφυρίζοντας.

«Γλυκιά μου» επανέλαβε η αντρική φωνή, επιτακτικά και αργά, με την απόλαυση να ξεχειλίζει από το στόμα του και τα σάλια να χύνονται πάνω στο πρόσωπό της και να λερώνουν τον χαριτωμένο γιακά της πιτζάμας της.

Προσπάθησε να ταυτοποιήσει τη φωνή· της θύμιζε κάτι από τους πρώην της και κάτι από τον καθηγητή, και τον γιατρό, και τον γείτονα, και τον δήθεν φίλο. Χωρίς να μπορεί να ανασηκώσει το κεφάλι, διέκρινε κι άλλες φιγούρες γύρω γύρω· άρχισε να ακούει το «γλυκιά μου» να βγαίνει από γυναικείες φωνές σαν κάποιου τύπου ομαδικό ξόρκι. Καθώς πάλευε χτυπώντας τα πόδια της, οι γυναικείες φωνές συνέχιζαν χορωδιακά: «Γυναίκα χωρίς παιδί, γυναίκα χωρίς σκοπό», «Δεν θα γνωρίσεις ποτέ την αληθινή αγάπη» - φράση που της επανέλαβε ο άντρας. «Ποιος θα σε φροντίσει τώρα που θα γεράσεις;»

Δεν χρειαζόταν να της δείξουν το όραμα κάποιου σκοτεινού μέλλοντος· η μυρωδιά του φαγωμένου κρέατος γινόταν όλο και πιο έντονη και οι φτέρνες της, μουδιασμένες, πονούσαν αφόρητα. Όσος αέρας περνούσε ακόμα στο στήθος της είχε τη γεύση βαλτόνερου· όσο και να πάλευε δεν μπορούσε να κουνηθεί για να διώξει από πάνω της τον άντρα ή τις μπλε-πράσινες μύγες.

Οι μορφές πλησίασαν κι άλλο και στα ανασηκωμένα χέρια τους είχαν κάτι μυτερό, σαν λεπίδες έτοιμες να τις μπήξουν στο σώμα της, ενώ ο άντρας εξακολουθούσε να την κρατά ακινητοποιημένη. «Γλυκιά μου», αντιλαλούσε παντού ο οίκτος για ένα άσχημο και αταίριαστο πεπρωμένο στο οποίο είχε πια ακουμπήσει για να ξεκουραστεί.

Μες στο λιγοστό οπτικό της πεδίο, είδε φως να αντανακλά πάνω στις λεπίδες· αρκετό για να διαπιστώσει ότι κάθε μια δεν ήταν παρά η μυτερή

άκρη μιας πέννας. Δεν ήταν σίγουρη από πού ήρθε το φως -δεν έβλεπε πουθενά τον ήλιο- μα γύρω από το κρεβάτι της είχαν φυτρώσει ηλιοτρόπια, αυτά τα θαυματουργά φυτά φυτοεξυγίανσης, τα οποία άρχισαν να ρουφούν προς το μέρος τους τον άντρα, τις μύγες και τις μορφές, σαν να ήταν ραδιενεργά στοιχεία σε μολυσμένο έδαφος.

Άρχισε να αναπνέει ξανά ελεύθερα, να σαλεύει λίγο, και ο μόνος ήχος στο δωμάτιο ήταν ένα ελαφρύ σύρσιμο, όπως αυτό της φόδρας από μακρύ φόρεμα. Ένωσε ένα χέρι να της χαϊδεύει το μάγουλο, να της σκουπίζει το πρόσωπο, να της στηρίζει το κεφάλι. «Γλυκιά μου» είπε η Έμιλυ, και ίσως για πρώτη φορά ένωσε την τρυφερότητα.

Δεκατρία επί δεκαοχτώ

της Ελένης Δημάκη

Αποφάσισα να τον συναντήσω. Πέρασε ο καιρός κι εγώ ησύχασα. Θέλω να πάω μια καλή ώρα για να έχουμε χρόνο. Με νοιάζει να διαλέξω μια καλή στιγμή και τι θα φορέσω. Έχω λίγο άγχος, κάποιος άλλος στη θέση μου μπορεί να μην είχε ή μπορεί να μην πήγαινε. Θα ήταν προτιμότερο να πάω το μεσημέρι για να αποφύγω τον κόσμο, αλλά θα με ενοχλεί ο ήλιος. Οι περισσότεροι πηγαίνουν το απόγευμα, δεν αποκλείεται να πέσω επάνω και σε κάποιον γνωστό. Την τελευταία φορά που ήμουν εκεί ήταν πέντε το απόγευμα και ήταν ανυπόφορα. Θα πάω αργότερα, θα ήταν ωραία να φτάσω λίγο πριν νυχτώσει.

Ανοίγω την ντουλάπα μου, ξεφυλλίζω τα φορέματά μου, μοιάζουν με ουράνιο τόξο. Στέκομαι και τα κοιτάζω. Μου έλειψαν. Βγάζω από την κρεμάστρα το κίτρινο με τα φαρδιά μανίκια και τα ξύλινα κουμπιά. Μου είχε δώσει λεφτά για να αγοράσω ό,τι θέλω κι εγώ διάλεξα αυτό. Παρουσιάστηκα μπροστά του και έκανα μια στροφή. «Τι λες;» τον ρώτησα. Δεν σήκωσε τα μάτια του απ' το τετραδιάκι όπου σημείωνε αριθμούς και είπε: «Άμα εσένα σ' αρέσει, εμένα μου περισσεύει.»

Πριν το φορέσω το σιδερώνω ξανά, θέλω να είναι φρέσκο και αέρινο, δεν θα αναπνεύσω για να μην το ζαρώσω. Θα περιποιηθώ τις μπούκλες στα μαλλιά μου και θα φορέσω λίγο άρωμα. Δεν το ψεκάζω πίσω απ' τα αυτιά σαν άλλες γυναίκες, το βάζω εσωτερικά στους αγκώνες, γιατί όταν μιλάω κουνάω τα χέρια μου κι έτσι η μυρωδιά ενεργοποιείται κι αναδύεται πιο καλά. Μάλλον θα μιλήσω πολύ σήμερα, οπότε ψεκάζω από δυο φορές. Την ίδια στιγμή σκέφτομαι πως έκανα λάθος, δεν θέλω η μυρωδιά μου να καλύψει τη δική του. Τρέχω στο μπάνιο, πλένω τα χέρια

μου από τους αγκώνες και κάτω με νερό και σαπούνι. Το νερό πιτσιλίζει το φόρεμά μου, τώρα μοιάζει με πουά κι συνειδητοποιώ πως για άλλη μια φορά δεν κατάφερα να γίνω τέλεια.

Φτάνω απ' έξω και κοιτάζω τριγύρω μου, σκέφτομαι πόσο πολύ του ταιριάζει η καινούρια του γειτονιά. Υπάρχουν πολλά δέντρα, τα περισσότερα είναι πορτοκαλιές που είναι πάντοτε ωραίες, χειμώνα-καλοκαίρι. Δίπλα υπάρχουν ελιές και ακριβώς απέναντι από την εξώπορτα έχει αμυγδαλιές. Τι κρίμα που δεν πήγα νωρίτερα... την άνοιξη θα ήταν πανέμορφα. Πάνω από τα δέντρα υπάρχει ο λόφος με το κάστρο της πόλης, ξέρω καλά ότι είναι εκεί πολλά χρόνια τώρα, μα είναι σαν να τον βλέπω πρώτη φορά. Ο ουρανός έχει διακοσμητικά σύννεφα και στα καλώδια των στηλών της ΔΕΗ κάθονται σε παράταξη πουλιά.

Είναι τόσο ήσυχα και όμορφα όλα, δεν είναι παράξενο που μ' αρέσει που είμαι εδώ; Με πιάνει μια περιέργεια πώς θα είναι τις υπόλοιπες ώρες της ημέρας. Κανείς δεν μου έχει μιλήσει για αυτό το μέρος, στέκονται σε άλλα σημεία κι εγώ απορώ με τον εαυτό μου που εντυπωσιάζεται τόσο με τη φύση που βλέπει και μυρίζει. Αναρωτιέμαι αν έχω ήδη σταθεί κι εγώ σε λάθος σημείο, διαφορετικό από το δικό τους. Θέλω να τραβήξω φωτογραφία αυτό που βλέπω και την ίδια στιγμή ντρέπομαι.

Σπρώχνω την καγκελόπορτα και μπαίνω στο καινούριο του σπίτι. «Ήρθα» μονολογώ. Μια κυρία, λίγο πιο εκεί, μου λέει καλησπέρα, της λέω κι εγώ, δεν μπορώ να κάνω αλλιώς, είναι άγραφος νόμος του μέρους. Προχωράω στον διάδρομο και θυμάμαι πως θα φτάσω σε εκείνον. Τινάζω τα μαλλιά μου προς τα πίσω, κορδώνομαι και προχωράω καμαρωτά. Τον βλέπω να μου γελάει από μακριά, δεν μπορώ να το πιστέψω ότι μου γελάει, τα μάτια μου γεμίζουν και ξαφνικά σταματάω. Πέφτει ένα παχύ δάκρυ, τόσο παχύ που δεν αγγίζει το μάγουλο μου και το βάρος του το στέλνει κατευθείαν στο χώμα, πέφτουν κι οι ώμοι μου μαζί.

Βάζω τα χέρια μου στη μέση σε σφιγμένες γροθιές που με πιέζουν δεξιά και αριστερά με την ίδια δύναμη. Ξεφυσάω κοιτάζοντας ψηλά

τον ουρανό, η εκπνοή μου έχει τόση φόρα που κουνάει ένα κουτί δώρου φτιαγμένο από σύννεφο, ο δεμένος φιόγκος του λύνεται και σχηματίζει λαγουδίσια αυτιά, λίγο παρακάτω το μεταμορφώνει όλο σε λαγό. Κοιτάζω τα σύννεφα κάθε φορά που είμαι χαρούμενη και κάθε φορά που είμαι λυπημένη. Αυτός μου έμαθε να κοιτάζω τα σύννεφα, που ποτέ δεν είναι ίδια, για να επιτρέπω και σε εμένα να αλλάζω.

Είμαι έτοιμη για εκείνον, όλα είναι καλύτερα από την τελευταία φορά, που δεν ήθελα να τον δω, που έβλεπα ενώ δεν έβλεπα, που μύριζα ενώ δεν μύριζα, που έπεφτα σε αγκαλιές χωρίς να ξέρω ποιοι μου τις έδιναν, που στεκόμουν όρθια ενώ είχα καταρρεύσει. Λίγα βήματα ακόμη και φτάνω στο καινούριο του σπίτι. Είναι ντυμένο με άσπρο μάρμαρο κι εκείνος με υποδέχεται φωτεινός και στρυμωγμένος μέσα στα δεκατρία επί δεκαοχτώ εκατοστά της φωτογραφίας του. «Γεια σου, μπαμπά μου», κάθομαι δίπλα του χαμογελαστή, χαϊδεύω το μάρμαρο σαν να χαϊδεύω το χέρι του, και από μέσα μου σκέφτομαι πως ήταν λάθος που δεν του έφερα λουλούδια. Ξαπλώνω ανάσκελα επάνω στην κρύα πλάκα και σταυρώνω τα χέρια μου κάτω από το κεφάλι μου για μαξιλάρι. Κοιτάζω τα σύννεφα μαζί του κι είμαι σχεδόν ξανά χαρούμενη.

Δεσμοί Αίματος

της Κωνσταντίνας Καλούτσα

Δεσμοί ή δεσμά αίματος;
Ιδού η απορία.
Τι γίνεται όταν οι δεσμοί γίνονται δεσμά;
Υπάρχει δικαίωμα επιλογής ή απλώς υπομένεις;

Από χρόνια έβλεπες ότι κάτι δεν πάει καλά.
Δεν είχες τις λέξεις να το ονοματίσεις.
Τώρα, όμως, τις βρήκες, γλυκιά μου.

Δεν μπαίνει σε καλούπια συμμετρικά η αγάπη, αγάπη μου!
Πολλές φορές σχίζεται ασύμμετρα,
ανάμεσα σε ένα δίπολο: καλό - κακό παιδί.
Αλλά, τελικά, πόσο καλό είναι το καλό παιδί;
Και πόσο κακό είναι το κακό παιδί;

Υποκρισία, υποκρισία, υποκρισία.
Και λίγη ακόμη υποκρισία.
Πέπλο υποκρισίας θολώνει τα μάτια τους.
Δεν μπορούν να δουν.
Δεν θέλουν να δουν.
Την υποκρισία του καλού παιδιού.
Υποκρίνονται κι αυτοί.
Το ξέρουν.
Το ξέρουν;

Δεν ξέρουν ότι το καλό παιδί
έχει πει, λέει αλλά και θα πει
λόγια πίσω από την πλάτη τους;
Από δήθεν νοιάξιμο, που όμως κρύβει χολή.
Το έχουν κάνει κι αυτοί
μαζί με το καλό παιδί
πίσω από την πλάτη άλλων.

Δεν πρέπει, όμως να ξεχνούν:
Λόγια που λέγονται πίσω από άλλων την πλάτη,
θα γίνουν λόγια που θα ειπωθούν πίσω κι από τη δική τους.
Το ξέρω ότι το έχεις δει, γλυκιά μου!

Τελικά το κακό που έχει το κακό παιδί
είναι ότι ό,τι έχει να πει
το λέει ευθέως, αλλά με άγαρμπο τρόπο.
Δεν έχει βρει ακόμη τις λέξεις, αγάπη μου!

Ξέρεις ότι πίσω σου αιωρείται μια αλήθεια λειψή, παραποιημένη.
Που μόνο αλήθεια δεν είναι.
Σκέτεις εικασίες.
Από πρόσωπα εκ του σύνεγγυς, του αιματικού.
Που μόνο κοντά σου δεν είναι.
Ακόμη κι αν πιστεύουν το αντίθετο.

Τι σε νοιάζει τι θα πουν, τι θα πιστέψουν για σένα;
Θα πουν πολλοί.
Που, όμως, δεν έχουν βρεθεί στη θέση αυτή.
Ξέρω, δεν σε νοιάζουν τα λόγια πραγματικά.
Είναι άλλωστε τόσο επιφανειακά.

Είναι η αδικία να σε κατηγορούν
που σε πονά.

Γιατί δεν έχουν σκεφτεί
ότι μπορεί να φταίνε αυτοί.
Για την απόμακρη συμπεριφορά.
Όρια λέγονται, να τους πεις.

Να ορθώσεις τη φωνή σου;
Να πεις την αλήθεια σου;
Σε αυτιά που δεν θα σε ακούσουν;
Δεν είναι έτοιμα να δεχτούν μια διαφορετική οπτική.
Πονά η αλήθεια όταν η ευθύνη πρέπει να μεταβιβαστεί.
Στις πλάτες ανθρώπων που πάντα τη σκούπιζαν από πάνω τους.

Είναι ανώφελο να συγκρουσθείς με τους δεσμώτες
του τραύματος του διαγενεακού, γλυκιά μου!
Είναι, όμως;

Διάλογος με το εσωτερικό μου παιδί

της Μυρσίνης Ανδριανού

Θυμάσαι αμυδρά όταν ήσουν τρίτη δημοτικού να σου αρέσει να παίζεις μπάσκετ, θυμάσαι να κόβεις βόλτες με το ποδήλατό σου στη γειτονιά κουβαλώντας μία μπάλα στο καλάθι, ώστε να είναι αρκετά σίγουρο ότι θα δεχτούν τα αγόρια να παίξεις μαζί τους. Το αγαπούσες αυτό το ποδήλατο, το είχες βρει στα σκουπίδια τυχαία μία μέρα και αποφάσισες ότι του άξιζε άλλη μία ευκαρία να ζήσει εκπληρώνοντας τον σκοπό του. Και όντως, αποδείχτηκε σωστό το ένστικτό σου, λίγες επιδιορθώσεις χρειάζονταν μόνο και ένα βάψιμο με πράσινη μπογιά, το αγαπημένο σου χρώμα, και ήταν σαν καινούργιο.

Σιγά σιγά αυτή τη μνήμη διαδέχεται μία αίθουσα με πιάνο, με τον μονότονο ήχο ενός μετρονόμου και την αίσθηση ότι κάποιος -η καθηγήτριά σου- σου πατάει με δύναμη τα δάχτυλα πάνω στα πλήκτρα.

«Αφού σου έχω πει, ότι το πιάνο και το μπάσκετ δεν συνδυάζονται, πρέπει να διαλέξεις. Ορίστε τώρα, στραμπούληξες το δάχτυλό σου και πώς θα κάνεις εξάσκηση για να παίξεις στην παράσταση τον άλλο μήνα;»

Δεν θυμάσαι βέβαια να θες και πολύ να παίξεις σε αυτήν την παράσταση ή και πιάνο γενικότερα. Ήταν περισσότερο ιδέα και επιθυμία της μαμάς σου, την οποία και πραγματοποίησες, γιατί έτσι κάνουν τα καλά κορίτσια.

«Ξέρεις ότι ήδη μας σχολιάζει η γειτονιά εξαιτίας σου και δεν ανέχομαι να μας πιάνει η κάθε κυράτσα Μαριγούλα στο στόμα της. Ακούς εκεί, να

λένε εμένα την κόρη μου αγοροκόριτσο, που σε έχω πάντα περιποιημένη και τακτοποιημένη, με τα ωραία σου τα φουστανάκια και τις ωραίες σου τις πλεξούδες», και έπειτα πρόσθετε σχεδόν συνωμοτικά, «σε παρακαλώ, δεν έχω κανέναν άλλον στον κόσμο, καμία χαρά, μόνο από σένα περιμένω, για αυτό δώσε μία ευκαιρία στο ωδείο αυτό, πάει και η ξαδέρφη σου, είναι για το καλό σου, άκουσέ με». Νιώθεις ότι δεν έχεις και πολλές επιλογές, δεν σου πάει η καρδιά να στεναχωρήσεις τη μαμά σου κι άλλο, ήδη νιώθεις τις περισσότερες μέρες ότι κουβαλάει μία εξάντληση, ένα βάρος, κι άλλες μέρες είναι σαν να βρίσκεται σε μόνιμη εγρήγορση. Όλα αυτά δυσκολεύεσαι πολύ να τα εξηγήσεις.

Στην έκτη δημοτικού λαμβάνεις το πρώτο ερωτικό σου ραβασάκι από ένα αγόρι που συμπαθείς και περνάτε ωραία σαν φίλοι. Προσπαθείς να το κρύψεις να μην το βρει ο μπαμπάς σου, η μαμά σου έχει φροντίσει ήδη να σε προειδοποιήσει: «Κάποια πράγματα πρέπει να τα κρατάμε κρυφά από τον μπαμπά, έχει τόσες σκοτούρες ήδη στην δουλειά, δεν πρέπει να τον φορτώνουμε κι εμείς με τα δικά μας». Τον ήξερες βέβαια ήδη από μόνη σου τον απαράβατο κανόνα, ότι κάθε σχέση με αγόρια είναι απαγορευμένη, ότι η μοναδική σου ενασχόληση και αφοσίωση πρέπει να είναι τα μαθήματά σου, η πρόοδός σου πρέπει να είναι ο στόχος σου, γιατί έτσι κάνουν τα καλά κορίτσια. Με κάποιο τρόπο, ωστόσο, το ραβασάκι αυτό πέφτει στα χέρια του μπαμπά σου και σε περνάει σχεδόν από ανάκριση, την οποία κλείνει βάζοντάς σε να του υποσχεθείς, ότι στο εξής θα ασχολείσαι μόνο με τα μαθήματά σου. «Πρέπει να προκόψεις στη ζωή σου» - αυτός, άλλωστε, για σένα αγωνίζεται, για να στα παρέχει όλα και να μη σου λείπει τίποτα.

Αχ, αν μπορούσες τώρα -μόνο αν μπορούσες- να του πεις ότι κακώς ανησυχούσε τόσο για τις σχέσεις σου με τα αγόρια· ότι κακώς σε έκανε τότε να κλάψεις και να του ζητήσεις συγγνώμη, ενώ καλά καλά δεν μπορού-

σες να βρεις κάποιο λάθος στη συμπεριφορά σου· ότι κακώς αναγκάστηκες, από τότε και έπειτα, σε όλα τα χρόνια της εφηβείας σου, να του λες ψέματα και να νιώθεις τύψεις γι' αυτό κάθε φορά που έβγαινες ραντεβού με ένα αγόρι· ότι, ακόμη και σήμερα, νιώθεις θυμό που σε όλα τα μαθητικά σου ημερολόγια έγραφες την ίδια υπόσχεση: ότι κάποια μέρα θα φύγεις από αυτό το σπίτι, ότι κάποια μέρα δεν θα χρειάζεται να λες πια ψέματα και θα είσαι ελεύθερη και χαρούμενη.

Αν, λοιπόν, μπορούσες να του τα πεις όλα αυτά, θα του έλεγες ότι ναι, μάλλον κακώς ανησυχούσε τότε. Γιατί τώρα δεν σε ενδιαφέρει πια ερωτικά κανένας άντρας· γιατί είσαι, για πρώτη φορά, τόσο ερωτευμένη και χαρούμενη με μια γυναίκα· γιατί, για πρώτη φορά, σχεδόν στα τριάντα σου, ένιωσες τι θα πει το σπίτι σου να είναι ένα περιβάλλον ασφάλειας - ένα καταφύγιο, μια ασπίδα από τις κακοτοπιές της ζωής· να μπορείς να είσαι ο εαυτός σου μέσα στο ίδιο σου το σώμα.

Αν μπορούσες να γυρίσεις τον χρόνο πίσω, πειράζοντας ελαφρώς τους δείκτες εκείνου του ασπρόμαυρου ρολογιού με το εκνευριστικό, έντονο τικ-τακ, σε εκείνη την κουζίνα με τα ξύλινα ρετρό έπιπλα, στο σπίτι στην Καρδίτσα -σε εκείνο το σπίτι που ήταν το όνειρό του να χτίσει, μα δεν κατάφερε να στεγάσει για σένα χαρούμενες αναμνήσεις- θα σε έπαιρνες μια αγκαλιά και θα σου έλεγες: «Δυσκολευτήκαμε λίγο, αλλά κοίτα, τα καταφέραμε».

Το πρόβλημα είναι ότι τότε δεν θα με πίστευες.

Δις Διευθυντής

της Ντόρας Τσέπα

Βλέπω τηλεόραση όλη μέρα. Παρακολουθώ προγράμματα με ξανθιές παρουσιάστριες που δεν καταλαβαίνω τι λένε. Μου'ναι αδύνατον να καταλάβω τι λένε γιατί δεν ξέρω για ποιους μιλάνε. Έχω σβησμένο κινητό και δεν μπαίνω στα σόσιαλ, ούτε τσεκάρω μέιλ. Και γιατί να τσεκάρω; Τι θα καταλάβω; Τι θα 'χει αλλάξει;

Μήπως θα 'χει σταματήσει να είναι παράλογα εκδικητική και μικρόψυχη; Μήπως θα 'χει αναιρέσει τις αβάσιμες μομφές εναντίον μου που με διέβαλαν κι οδήγησαν στην απόλυσή μου; Μήπως θα 'χει πάρει πίσω τη φρικτή συστατική που έστειλε πίσω από την πλάτη μου, μόνο και μόνο για να καταστρέψει το επαγγελματικό μου μέλλον;

Στην τηλεόραση, μία απ' τις ξανθιές παρουσιάστριες, των οποίων το όνομα έχω ξεχάσει ή το μπερδεύω, παίρνει συνέντευξη από μια μελαχρινή ηθοποιό; Τραγουδίστρια; Παίχτρια ριάλιτι; Σόσιαλ μίντια περσόνα; Μου διαφεύγει. Η μελαχρινή μιλάει στην πλατινέ ξανθιά για την ανάγκη ισορροπίας. Για το πόσο σημαντικό είναι η δουλειά σου να μη γίνει πιο σημαντική από την προσωπική σου ζωή.

Σκέφτομαι τις υπαλλήλους στο τμήμα μου. Εγώ τις επέλεξα όλες, μία-μία. Για να δουλεύουν μαζί μου. Καμιά τους δεν με υποστήριξε ενάντια στη λάσπη και τα ψέματά της.

Αλλάζω κανάλι. Μια άλλη ξανθιά λέει σε μια άλλη μελαχρινή σελέμπριτι, ότι δεν πρέπει να μαλώνεις και να αντιμιλάς. Είναι κρίμα να χαλάς την ζαχαρένια σου, λέει. Δεν αξίζει τον κόπο.

Μα για τίποτα πια δεν αξίζει τον κόπο να παλεύουμε, να μαλώνουμε, ν' αντιμιλάμε και να χαλάμε τη ζαχαρένια μας; Για τίποτα;

Πάω βόλτα στην Καισαριανή. Με τα πόδια. Να ξελαμπικάρω. Βρίσκω τη Φώφη. Έχει βγάλει το σκυλί βόλτα. Τα 'χει μάθει, μέσω σωματείου. Της τα πρόλαβε αυτό το κομματόσκυλο, ο οποίος, τι να πω; Ή που θα με καταστρέψει ή που θα τους καταστρέψει. Μ' ανησυχεί που το επαγγελματικό μου δράμα έχει γίνει περίπτωση μελέτης στο σωματείο και τους συναδέλφους απανταχού στην επικράτεια.

Η Φώφη λέει να στείλω βιογραφικό στην αφεντικίνα της, αλλά εγώ διστάζω. Ίσως να μη θέλω να ξαναδουλέψω για γυναίκα. Με τους άντρες μάνατζερ ο αντίπαλος είναι προβλέψιμος. Με τις γυναίκες μπερδεύομαι. Χαλαρώνω. Νομίζω πως δουλεύω για κάποια που με νιώθει. Που είναι σύμμαχός μου. Και μετά τρώω κατραπακιά. Ή έτσι βλέπω τα πράγματα τώρα.

Περπατάω πολλή ώρα. Στέκομαι στα μονοπάτια κι αγναντεύω την Ακρόπολη. Η μέρα είναι τέλεια.

Γυρνάω σπίτι και ξαναβάζω τηλεόραση.

Έχει μία αγαπημένη ταινία: Δεσποινίς Διευθυντής. Η Τζένη Καρέζη προσπαθεί μέσω του επαγγελματισμού της να γίνει αρεστή στον Αλέκο Αλεξανδράκη. Όταν ο τέλειος επαγγελματισμός αποτύχει να την κάνει σέξι, τότε αναλαμβάνει η ξαδέλφη της να της δείξει τι θα πει γυναικεία

τσαχπινιά. Πρέπει να τυλίξει λέει αυτόν τον υπέροχο άντρα. Αυτόν τον κούκλο. Με γυναικεία τερτίπια. Ούτε αυτά πιάνουν όμως.

Γιατί δεν πιάνουν ούτε τα δοκιμασμένα κόλπα της μπίμπο-φιλενάδας του Αλεξανδράκη, με το κρεπαρισμένο στο θεό, πλατινέ μαλλί; Γιατί αυτός ήθελε την Καρέζη όπως ήταν πριν: ανώτερη, μορφωμένη, καλλιεργημένη, με επίπεδο, διευθύντρια. Θ' ανέβαινε αυτός τα σκαλιά για να τη φτάσει.

Μα εγώ νόμιζα ότι έπρεπε να κατέβω επίπεδο για να συναντηθούμε, του λέει.

Ναι, αλλά εσύ κατέβαινες με το ασανσέρ ενώ εγώ ανέβαινα σκαλί-σκαλί για να σε συναντήσω, της λέει.

Στο τέλος φιλιούνται κι έτσι καταλαβαίνουμε πως επιτέλους συναντήθηκαν.

Όμως οι παρατρεχάμενοι της Δεσποινίδος Διευθυντού δε φαίνονται να την αποδέχονται. Ή μάλλον κυρίως οι παρατρεχάμενες. Δεν υπάρχει συμμαχία γυναικών σ' αυτή την ταινία μέχρι τέλους. Αλλά και μετά το τέλος της ταινίας, στο διηγεκές, ώσπου να πάρει σύνταξη, οι γυναίκες σίγουρα απορρίπτουν την Καρέζη-διευθύντρια.

Ειδικά η Κατερίνα Γώγου. Η Γώγου είναι υφιστάμενη της Καρέζη και τη γελοιοποιεί από την αρχή της ταινίας μέχρι το τέλος, μέχρι την τελευταία σκηνή. Ούτε μια στιγμή δεν υποστηρίζει τη διευθύντριά της.

Όχι ότι η Γώγου δείχνει περισσότερο σεβασμό προς τους άντρες μάνατζερ της εταιρίας. Όχι. Κάθε άλλο. Είναι γενικώς αναιδής κι αυθάδης.

Υπονομεύει την εξουσία. Είναι όμως εξίσου αναιδής κι αυθάδης και με την Καρέζη-διευθύντρια.

Αυτή λοιπόν η λεπτομέρεια σήμερα που βλέπω την ταινία για πολλοστή φορά με πονάει. Συναισθάνομαι τη διευθύντρια-Καρέζη και θέλω ν' αρπάξω την υφισταμένη-Γώγου και να της πω, μα δεν καταλαβαίνεις τι κάνεις; Δεν καταλαβαίνεις ότι τη σαμποτάρεις; Δεν καταλαβαίνεις ότι εσύ τουλάχιστον θα' πρεπε να τη στηρίζεις και να μην την κοροϊδεύεις και να μην τη γελοιοποιείς με το που θα γυρίσει την πλάτη της και θα βγει από το γραφείο σου; Τι είν' αυτά; Πώς είναι δυνατόν να μη στηρίζεις μία εκπρόσωπο του φύλου σου; Πώς θα πάει μπροστά η κοινωνία μας αν δεν έχουμε και γυναίκες διευθύντριες;

Τώρα κανείς από τους συντελεστές αυτής της ταινίας δεν βρίσκεται εν ζωή. Είναι όλοι τους νεκροί. Η Γώγου έχει αυτοκτονήσει με όβερντόουζ. Ξέρω τι θα μου απαντούσε όμως. Κι επειδή είναι γυναίκα τι πα' να πει; Εγώ χλευάζω όλους τους διευθυντάδες. Αν δεν ήθελε να την κοροϊδεύουμε, ας παρέμενε μία από εμάς. Ομότιμή μας. Τώρα που 'χει περάσει στο αντίθετο στρατόπεδο, αυτομάτως γίνεται στόχος.

Καταλαβαίνω. Το καταλαβαίνω. Ξέρω τι λες, Γώγου. Κι όμως βαθύτερα μου διαφεύγει αυτό που λες. Κι ίσως γι' αυτό μέχρι να ξεφτιλιστώ σε τέτοιο βαθμό, μέχρι να χάσω τη δουλειά μου και να κινδυνεύω να μην ξαναεργαστώ ποτέ και πουθενά, δεν είχα καταλάβει τη σημασία του ρόλου σου. Ίσως γιατί εγώ πάντα ήθελα να βρω τον άνθρωπο και το όραμα πίσω από κάθε ρόλο. Κι όταν ήμουν ομότιμή σου, Γώγου, εγώ δεν κορόιδευα τις διευθύντριές μου. Τις παρακολουθούσα και μάθαινα από αυτές.

Εγώ δε νοιάστηκα ποτέ για τέτοια μεγαλεία. Λέει η Γώγου. Ενώ εσύ πάντα ήθελες να' σαι διευθύντρια και κουμανταδόρα. Γι' αυτό και νόμιζες

πως δε σ' αφορούν οι κοροϊδίες πίσω απ' την πλάτη σου των δικών σου υπαλλήλων. Και τι κατάλαβες; Γυναίκα μάννατζερ σε απέλυσε. Ενώ εγώ ζω και βασιλεύω κι ακόμα σε γελοιοποιώ. Στο διηνεκές.

Ε, λοιπόν αυτό δεν το είχα σκεφτεί ποτέ. Έχεις δίκιο, Γώγου. Μάλλον πάντα είχα στο νου μου να γίνω Δις Διευθυντής. Ίσως πάντα, ακόμα κι όταν ήμουν ομότιμή σου, Γώγου, είχα το μυαλό μου στην Καρέζη με την κοτσίδα της, το πρακτικό της ντύσιμο, τα γυαλιά της, τον επαγγελματισμό της, τον αυτοσαρκασμό της.

Σιγά, μωρέ. Τον Αλεξανδράκη ήθελες κι εσύ. Παραδέξου το.

Ίσως. Ίσως να'θελα τελικά τον Αλεξανδράκη. Και γι'αυτό να αδιαφορούσα που με χλεύαζες ξεδιάντροπα κι αδιάκοπα, Γώγου.

Μέχρι σήμερα. Σήμερα με πόνεσε πολύ αυτή η έλλειψη αλληλεγγύης. Άουτς.

Εγώ φταίω

της Ζωής Γαϊτανάρου

Ο νους μου έχει μείνει στα γεγονότα εκείνης της μέρας. Τα σκέφτομαι ξανά και ξανά, σαν ταινία που έχει κολλήσει, τα παίρνω και πάλι από την αρχή για να δω τι θα μπορούσα να είχα κάνει διαφορετικά, τι πήγε τόσο λάθος.

Το πρωί ξύπνησα στις 6, όπως πάντα. Πρόλαβα να πλυθώ, να ντυθώ, να βαφτώ και να χτενιστώ, να είμαι όμορφη για εκείνον. Του ετοίμασα το πρωινό, αυγά με μπέικον, το αγαπημένο του. Έστυψα και χυμό πορτοκάλι που έχει βιταμίνες, τις χρειάζεται, δουλεύει τόσο σκληρά τον τελευταίο καιρό.

Πήγα να τον ξυπνήσω στις 7 για να φάει με την ησυχία του αλλά ήθελε λίγο ακόμα και τον άφησα άλλο ένα τεταρτάκι, μην αργήσει όπως τις προάλλες κι έχουμε ιστορίες. Φυσικά σηκώθηκε θυμωμένος, το πρωινό ξύπνημα είναι το χειρότερο, δεν είχε ποτέ όρεξη για κουβέντες ή πολλά-πολλά. Σέρβιρα το πρωινό και έφτιαξα καφεδάκι μερακλίδικο, να τον γλυκάνω, δεν πειράζει που πρόλαβε να πιεί μόνο δύο γουλιές, το είχα υπολογίσει γι' αυτό και έφτιαξα και δεύτερο στο θερμός. Ήταν βιαστικός και δεν με φίλησε φεύγοντας, δεν πειράζει, θα το κάνει αργότερα όταν γυρίσει.

Ήπια τον καφέ μου, σκέτο γιατί του φαίνεται ότι έχω παχύνει, και έφυγα για το μαγαζί. Στο λεωφορείο σκεφτόμουν τι να μαγειρέψω το βραδάκι που θα γυρνούσε, σνίτσελ με πατάτες ή μπριζόλα; Εγώ θα έτρωγα φακές που περίσσεψαν από χθες, κρίμα να πάνε χαμένες, εκείνος όμως δεν γίνεται να τρώει τα ίδια και τα ίδια, το 'χει πει τόσες φορές!

Η μέρα στη δουλειά κύλισε καλά. Ευτυχώς, όταν χτύπησε το κινητό μου δεν είχα πελάτισσα και το σήκωσα αμέσως, όχι σαν την άλλη φορά που φοβήθηκε ότι δεν ήθελα να του μιλήσω γιατί ήμουν με γκόμενο, δεν θέλω ούτε να θυμάμαι τι πέρασα εκείνες τις μέρες μέχρι να τον πείσω ότι δεν υπάρχει κανένας άλλος στη ζωή μου, μονάχα αυτός.

Με ρώτησε τι ώρα θα γυρνούσα και τι θα μαγειρεύα. Πεθύμησε μουσακά, μου είπε, αλλά δεν θα προλάβαινα να τον ετοιμάσω. Φανερά δυσαρεστημένος διάλεξε μπριζόλα και το 'κλεισε. Ένωσα ένα σφίξιμο στο στομάχι και άρχισα να υπολογίζω το χρόνο: τόσο το ψήσιμο, τόσο η μπεσαμέλ, ο κιμάς, οι μελιτζάνες και οι πατάτες... Όχι, και να είχα τα υλικά θα ήταν αδύνατο να φάμε στις 9 ακριβώς, όπως κάθε βράδυ.

Έφυγα σφαίρα μόλις τελείωσε το ωράριο και έτρεξα να αγοράσω φρέσκια μπριζόλα, μοσχαρίσια με το κόκκαλο. Κοιτούσα το χασάπη να κόβει το κατακόκκινο κρέας με το ακονισμένο μαχαίρι του και ένιωσα βαθιά ικανοποίηση: αυτό είναι ένα γεύμα που τον κάνει πάντα χαρούμενο. Δεν παρέλειψα να προμηθευτώ και μια εξάδα μπύρες για να πιει, ταιριάζουν άλλωστε πολύ. Κοίταξα το ρολόι, "Ίσα που προλαβαίνω" σκέφτηκα και έκανα τρέχοντας τα τελευταία μέτρα μέχρι το σπίτι.

Τακτοποίησα, έβαλα τις μπύρες στο ψυγείο και έκοψα τις πατάτες, λεπτές λεπτές, να γίνουν τραγανές όπως τις έφτιαχνε η μακαρίτισσα η μάνα του. Η κουζίνα ήταν το βασίλειό μου, η μαγειρική ένα καταφύγιο απόλυτης ηρεμίας όπου οι ζυγιασμένες και σβέλτες κινήσεις μου συνθέταν πιάτα φτιαγμένα με μεράκι, ενώ ταυτόχρονα γαλήνευαν το μέσα μου.

9 παρά δέκα άκουσα το κλειδί. Τα είχα καταφέρει, ήταν όλα έτοιμα, το φαγητό ήθελε άλλα πέντε λεπτά και θα ήταν στο τραπέζι τη σωστή ώρα. Φόρεσα το πιο φωτεινό μου χαμόγελο και έτρεξα να τον υποδεχτώ. Η αντα-

πόκρισή του με μπέρδεψε, ήταν ψυχρός, άκαμπτος σαν κούτσουρο. Τον κοίταξα με απορία. Τότε, μια έντονη μυρωδιά χτύπησε τα ρουθούνια μου.

"Γυναικείο άρωμα είναι αυτό;" είπα πριν το σκεφτώ. Αντί να απαντήσει, έβαλε τη χούφτα του στα μαλλιά μου και μου τα τράβηξε τόσο δυνατά που ένιωθα ότι θα τα ξεριζώσει.

"ΤΙ ΕΙΠΕΣ ΜΩΡΗ" ούρλιαξε. Με κόπο συγκράτησα τα δάκρυα μου, το κλάμα μπορεί να τον εξοργίσει περισσότερο.

"Με πονάς... άφησε με... μπερδεύτηκα!", ικέτευα, παίρνοντας βαθιές ανάσες ανάμεσα στις λέξεις για να αντέξω τον πόνο.

"ΔΕΝ ΑΚΟΥΣΑ;" φώναξε ξανά τραβώντας πιο δυνατά.

"Συ... συγγνώμη, δεν κατάλαβα, δεν εννοούσα τίποτα, λάθος μου!", επανέλαβα καθαρά.

"Έτσι μπράβο, και να μην επαναληφθεί...", είπε και με άφησε να φύγω. Η απελευθέρωση των μαλλιών άπλωσε μια γλυκιά ανακούφιση στο κεφάλι μου, σαν ζεστό νερό. Ταυτόχρονα όμως μύρισα κάτι πολύ πιο δυσάρεστο. Το φαγητό καιγόταν.

Όρμησα στην κουζίνα. Η μπριζόλα είχε μάλλον παραψηθεί. Την έβγαλα από τη φωτιά και τη σέρβιρα. Η αντίθεση με το άσπρο πιάτο ήταν αποκαρδιωτική.

"Κάρβουνο έγινε, να τη φας εσύ!" είπε με λύσσα. "Χτυπιέμαι όλη μέρα στη δουλειά μη σου λείψει τίποτα και αυτό είναι το ευχαριστώ; Να μου λείπει, θα πάω έξω να φάω", είπε και έφυγε κοπανώντας την πόρτα.

Το κεφάλι μου πήγαινε να σπάσει. Κοίταξα ξανά το καμένο κρέας, μου είχε κοπεί η όρεξη. Άνοιξα την τηλεόραση για να ηρεμήσω και κουλουριαστήκα στον καναπέ.

Γύρισε στις 2 βρομοκοπώντας οινόπνευμα. "Που ήσουν; Πέθανα από την αγωνία μου, νόμιζα ότι κάτι έπαθες!" ψέλλισα. Σε απάντηση, έφαγα το πρώτο χαστούκι.

"Όπου θέλω ρε! Λογαριασμό θα σου δώσω;" Το δεύτερο χαστούκι το πρόλαβα, του ξέφυγα, το ποτό τον έκανε πιο αργό.

"Για έλα να σου πω κάτι..." είπε απειλητικά. Έτρεξα στην κουζίνα κλείνοντας πίσω μου την πόρτα. Έτρεμα από το φόβο, η καρδιά μου χτυπούσε μέσα στα αυτιά μου. Άρχισε να γρονθοκοπάει την πόρτα, μετά να κλωτσάει. Μια, δύο, τρεις... Και η πόρτα άνοιξε διάπλατα.

Τότε, όλα έγιναν ακαριαία, σαν αστραπή: άρπαξε το μαχαίρι της μπριζόλας από το τραπέζι που είχε ξεχαστεί στρωμένο. Ούτε που κατάλαβα πως γλίστρησε η λεπίδα μέσα μου, σχεδόν δεν πόνεσα από την έκπληξη. Αίμα παντού, όλα κοκκίνισαν. Κοίταξα το πάτωμα και αυτόν με απορία. Πώς θα τα καθάριζα τώρα; Κι αυτός τα αίματα κοιτούσε. Η οργή στο πρόσωπό του έσπασε και μεταμορφώθηκε σε φόβο. Τα γόνατά μου λύγισαν και βρέθηκα στο πάτωμα καθώς εκείνος έβγαινε τρέχοντας από την πόρτα.

Ξανασκέφτομαι όλη την ημέρα διαρκώς για να δω πώς θα τον κρατούσα ήρεμο, πώς θα είχα γλιτώσει από το μαχαίρι που με βρήκε στην κοιλιά, πώς θα είχα προλάβει να καλέσω βοήθεια πριν στεγνώσουν οι φλέβες μου από την αιμορραγία, πώς θα ήμουν ακόμα ζωντανή. Για μια αιωνιότητα θα αναρωτιέμαι ποιες κινήσεις μου θα είχαν φέρει καλύτερο αποτέλεσμα. Μόνο για ένα πράγμα είμαι σίγουρη: εγώ φταίω αγάπη μου, όχι εσύ.

Ε.Ι.Δ.Ω.Λ.Ο.

της Πηνελόπης Αλεξίου

Γυρίζοντας απ' τη δουλειά, εκείνο το βράδυ Τετάρτης, σιγομουρμούριζα αφηρημένη τη λίστα για ψώνια από το σούπερ μάρκετ. Τα πεζοδρόμια ήταν για ακόμη ένα βράδυ ανελέητα, γεμάτα λακκούβες, έτοιμες να υποδεχθούν στραμπουλισμένους αστραγάλους. Τα έργα γίνονται πια παντού. Μικρά εργοτάξια κάθε πέντε μέτρα κι ανάμεσά τους ικαριώτικοι χοροί από σκουπίδια στη δίνη του αέρα. Κάπου στο πλάνο, βρίσκομαι κι εγώ. Κουρασμένη, ν' ακροβατώ ανάμεσα στην επιβίωση, στα μισοτελειωμένα πεζοδρόμια, και στην ανάγκη για το δικό μου δωμάτιο (αχ, Βιρτζίνια!), με τον ολόδικό μου ουσιαστικό και απερίσπαστο χρόνο να γράφω, χωρίς προβληματισμούς, χωρίς θορύβους.

Δεν ήθελε πολύ. Σκόνταψα.

Δεν ήταν η πρώτη φορά που θα πάθαινα διάστρεμμα. Ούτε που θα καλούσα την Κλαίρη να με μαζέψει από τον δρόμο. Ήδη άκουγα στο μυαλό μου τη φωνή της να λέει περιπαικτικά πως είμαι μια κινούμενη γκαντεμιά. Εντάξει, δεν είχε άδικο. Αν όχι γκαντεμόσαυρα, τότε τι θα μπορούσα να είμαι;

Έβγαλα βιαστικά το κινητό απ' την τσέπη για να καλέσω τον αριθμό της. Και τότε, το είδα.

Είδα το είδωλό μου. Σπασμένο σε κομμάτια. Μέσα στη σκοτεινή ατμόσφαιρα της πόλης, κάτω απ' τις πυρακτωμένες λάμπες του δρόμου, εκείνο έστεκε ογκώδες. Χοντρά κι ακανόνιστα κομμάτια βρισκόταν στη μέση του δρόμου. Ακόμη κι αν το σκοτάδι μ' εμπόδιζε να το δω, η μυρωδιά του χώριζε πια το παρόν μου στα δύο: κάρβουνο και γιασεμί. Καπνός, γκρίζο, καμένες παλάμες και δέρμα γεμάτο εγκαύματα απ' το παρόν που

διάλεξα να χτίσω μόνη μου και να βαφτίσω «ιδανικό». Και γιασεμί. Λίγες σταγόνες γιασεμί τρέχουν στον αέρα αλαφιασμένες, γαργαλώντας μου τη μύτη. Όπως όταν ήμουν οκτώ χρονών και, επιστρέφοντας απ' το δημοτικό, έκανα την καθιερωμένη στάση μου κάτω από τ' ολάνθιστο γιασεμί της κυρίας Τούλας. Τότε, ευχόμουν να μυρίζει έτσι όλη μου η ζωή. Ύστερα, έκοβα ένα άνθος κι έπινα το νέκταρ. Τώρα γιασεμί μυρίζουν μόνο κάποιες αναμνήσεις. Για να τις ανασύρεις, μέσα στον καπνό, πρέπει να βάλεις πολλή δύναμη. Κυρίως, πρέπει να μετακινήσεις τα χοντρά κι ακανόνιστα κομμάτια του ειδώλου μου, που κλείνουν το δρόμο.

Τα αυτοκίνητα είχαν σταματήσει, οι οδηγοί κοιτούσαν με απορία. Η κίνηση των πεζών είχε επίσης διακοπεί. Άλλοι πατούσαν κόρνα, έβριζαν με μανία, άλλοι πηδούσαν πάνω απ' τα κομμάτια. Μόνο εγώ σκόνηνταψα. Είδα το είδωλό μου σε κομμάτια. Αιχμηρά και λεία, να μου σκίζον τα δάχτυλα κι άλλοτε να μου χαϊδεύουν τις πληγές. Δεν μάτωσα, το σπασμένο μου είδωλο δεν μπορούσε να με πληγώσει. Ένωσα μόνο παρηγοριά απ' το βάρος του και μια αλλόκοτη αίσθηση ευγνωμοσύνης. Μάζεψα τα κομμάτια και τα πήρα μαζί μου.

Είμαι, Ίσως, Διαμελισμένη, Ωστόσο Λυτρώνομαι Όμορφα.

Ένα μικρό χρονικό ανιδιοτελούς αγάπης

της Μυρτώς Γαρεφαλάκη

Η Δήμητρα πέθανε πριν από ένα χρόνο. Αισίως, έφτασε τα 78.

Γεννήθηκε πριν από χ χρόνια στην Λέσβο. Δεν έχει σημασία πότε ακριβώς. Έφυγε από εκεί σε πολύ μικρή ηλικία. Ολομόναχη, με προορισμό της την Αθήνα.

Έζησε μια ταραχώδη ζωή. Αν μπορεί κάποιος να τη χαρακτηρίσει έτσι. Έβγαине, έπινε, κάπνιζε τουλάχιστον δύο πακέτα την ημέρα. Μάλλον έζησε μια γαμάτη ζωή. Δύσκολη, αλλά γαμάτη. Όπως το πάρει κανείς. Δούλευε από όταν θυμόταν την ίδια, ήταν ανεξάρτητη, δεν είχε σύντροφο, ούτε σύζυγο, είχε όμως μια μεγάλη αγάπη: την ΑΕΚ. Την ακολουθούσε ευλαβικά σε κάθε γωνιά της Ελλάδας, με μόνη της παρέα την κόκκινη βέσπα της και την προσμονή της νίκης.

Όμως, αυτή δεν είναι μία ακόμη ιστορία για μια δυναμική κι ανεξάρτητη γυναίκα, που επέλεξε να ζήσει όπως η ίδια το επιθυμούσε. Ίσως είναι, εν μέρει. Κυρίως, πρόκειται για ένα μικρό χρονικό ανιδιοτελούς αγάπης, που σπάνια απαντάται στο ανθρώπινο είδος.

Δεν είχε παιδιά. Τουλάχιστον όχι βιολογικά, γιατί, στην πραγματικότητα, είχε. Παιδιά δικά της, ολόδικά της, που είχαν ανάγκη από μια μητρική φιγούρα. Είτε γιατί αυτή απουσίαζε, ψυχή τε και σώματι, είτε γιατί δεν είχε χρόνο. Ψυχή τε και σώματι. Και δεν ήταν μόνο μητέρα: ήταν γιαγιά, αδερφή, θεία, ξαδέρφη.

Και πώς μπορείς να ονομάσεις έναν άνθρωπο όταν είναι οικογένεια μεν, όχι βιολογική δε; Πώς να κατορθώσεις να προσδιορίσεις αυτή τη σχέση, τι όνομα να της δώσεις, σε τι στενόμυαλο πλαίσιο να την τοποθετήσεις; Πώς να εξηγήσεις σε κάποιον άγνωστο την παντοτινή επήρεια των μεσημεριών που συνοδεύονταν από τις μυρωδιές φρεσκομαγειρεμένου φαγητού, οι οποίες πλημμύριζαν ολόκληρη την δίπατη πολυκατοικία ενός απομακρυσμένου αθηναϊκού προαστίου, τις ακατανόητες μαθηματικές εξισώσεις, τις ασυνάρτητες σειρές του Φώσκολου και το μακρόσυρτου σόλο του Brian May στο Bohemian Rhapsody;

Δεν μπορείς. Και δεν χρειάζεται.

Η εργασία της

της Κωνσταντίνας Παπάζογλου

«Έλα, πάρ' το λίγο να μιλήσω στο τηλέφωνο», της είπε και της έδωσε το μωρό στα χέρια.

Εκείνη τα τύλιξε καλά για να μην της γλιστρήσει. Ήταν μόλις δύο μηνών. Τόσο εύθραυστο, τόσο μαλακό και εύπλαστο. Σαν να μην είχαν αποφασίσει ακόμα οι αρθρώσεις του τι μορφή θα δώσουν σ' αυτή τη μάζα από μυς και κόκκαλα. Τουλάχιστον, τώρα είχε σταματήσει το κλάμα. Έναν ήχο διαπεραστικό, που ακόμα αντηχούσε στα αυτιά της. Έναν ήχο που τον τελευταίο καιρό είχε γίνει η αιτία του μόνιμου πονοκεφάλου της.

Κοίταξε προς τα έξω. Η μαμά του μωρού απορροφημένη στο τηλέφωνο. Σήκωσε το χέρι κι έφερε το τσιγάρο στα χείλη, ρουφώντας μια βαθιά τζούρα. Μια μικρή φωνή, εκείνη που προσπαθούσε τόσα χρόνια να κατευνάσει, της ψιθύρισε *Καλά, αυτό δεν είναι τελείως εγωιστικό*; Το μωρό κουνήθηκε στα χέρια της και τη γέμισε με τρόμο πως θα της πέσει.

Αλλά όχι. Ποια ήταν αυτή που μπορούσε να κρίνει τις πράξεις μιας γυναίκας; Ήξερε πως κι η ίδια έμοιαζε παράξενη σ' έναν τρίτο. Κοντεύεις τα 35, ώρα να κάνεις οικογένεια κι εσύ. Ένα παιδάκι θα σε γεμίσει. Μερικές αθώες λέξεις που τα τελευταία χρόνια άκουγε όλο και συχνότερα. Μια θεία τις γιορτές, ένας οικογενειακός φίλος στο δρόμο, ακόμα και η γυναικολόγος της. *Ξέρεις, οι ωοθήκες σου είναι εξαιρετικές, αλλά δε θα είναι για πάντα έτσι*. Έχεις σκεφτεί την κατάψυξη ωαρίων; Μάλλον το πρόβλημα ήταν η ίδια. Μ' ένα μωρό στην αγκαλιά, θα έπρεπε να νιώθει την ανάγκη. Κι όμως, της θύμιζε απλά έναν εξωγήινο.

«Ευχαριστώ ρε», διέκοψε τις σκέψεις της η μαμά του μπαίνοντας απ' το μπαλκόνι, με μια ελαφριά μυρωδιά καπνού που την ακολουθούσε.

Δεν συμφώνησα σε αυτή τη δουλειά για να το κάνω αυτό, σκέφτηκε καθώς έπιανε το ποντίκι για να συνεχίσει τη δουλειά που είχε αφήσει στη μέση.

• • •

Το λεωφορείο ήταν για ακόμα μια φορά γεμάτο. Κατάφερε και στριμώχτηκε στο διάδρομο, ελπίζοντας πως σε μερικές στάσεις ο κόσμος θα αραιώνει. Ίσως να έβρισκε και να καθίσει, να ξεκουράζε σώμα και πνεύμα μπας και περνούσε ο γνωστός πονοκέφαλος που της έγινε τόσο γνώριμος από τότε που ξεκίνησε να δουλεύει εκεί.

Ήταν μια τυπική δουλειά γραφείου, να στέλνει μερικά emails και να κάνει μερικά τηλέφωνα. Όταν τη δέχτηκε όμως, δεν φαντάστηκε πως το αφεντικό της θα της ζητούσε να πηγαίνει στο σπίτι της για την κάνει. Εφόσον είχε μόλις γεννήσει, θεώρησε πως θα μπορούσε να κάνει ό,τι χρειαζόταν από το γραφείο ή ακόμα και το σπίτι της. Δεν μπορούσε να κάνει περισσότερο λάθος. Έτσι, αυτές οι τέσσερις ώρες έγιναν ένα μαρτύριο που υπέμενε. Είχε ανάγκη τα λεφτά, ακόμα κι αν αυτό προϋπέθετε πως όλο το πρωί, πέντε μέρες την εβδομάδα, θα άκουγε τα κλάματα ενός μωρού, νανουρίσματα και παιδικά τραγουδάκια.

Μαμά, κοίτα! Αυτή έχει ένα αρκουδάκι στην τσάντα της, ακούστηκε μια λεπτή φωνή από τα καθίσματα δίπλα της. Γύρισε το κεφάλι κι είδε ένα κοριτσάκι, το πολύ 5 χρονών, να κοιτάζει το μπρελόκ που είχε διακοσμήσει την τσάντα της. Της χαμογέλασε δειλά και γύρισε αλλού το βλέμμα. Το τελευταίο πράγμα που ήθελε ήταν να μπει κάτω από το παρατηρητικό βλέμμα ενός παιδιού.

Μαμά; Πότε θα πάμε σπίτι μας;, ρώτησε το κοριτσάκι, αφού η πρώτη του προσπάθεια δεν είχε ανταπόκριση. Τουλάχιστον δεν ήταν πια το αντικείμενο της προσοχής του, αν και θα ήθελε να είχε βάλει τα ακουστικά της πριν μπει στο λεωφορείο. Τώρα, με τόσο κόσμο, δεν υπήρχε περίπτωση να καταφέρει να τα βγάλει απ' την τσάντα της.

Το 'χε παρατηρήσει πως αυτό πάντα συνέβαινε στα μέσα. Δεν μπορούσε να κατηγορήσει και τους γονείς που έπαιρναν τα παιδιά μαζί τους. Αλλά δεν άντεχε άλλο να τα ακούει. Όταν έκανε -αν έκανε- δικό της παιδί, θα ήθελε τουλάχιστον να θυμάται αυτά τα σκηνικά.

Ευτυχώς, η μαμά με το κορίτσι κατέβηκαν στην επόμενη στάση, αφήνοντάς της και κενή θέση για να κάτσει. Έβγαλε το κινητό από την τσάντα κι άνοιξε τα email της. Κοίταξε την οθόνη λες και θα της έλεγα αν αυτό που ήθελε να κάνει ήταν σωστό. Ή αν το πρωί θα το είχε ήδη μεταιώσει. Άρχισε να πληκτρολογεί το θέμα *Υποβολή παραίτησης*.

• • •

Για ακόμα μια φορά ανανέωσε τη σελίδα μπας και υπήρχαν καινούργιες αγγελίες. Δεν θα άφηνε ακόμα το άγχος να την καταβάλλει. Ήταν ακόμα νωρίς.

Βλέποντας πως δεν υπήρχε κάποια καινούργια, αποφάσισε να πάρει τηλέφωνο την κολλητή της. Η φίλια τους κρατούσε χρόνια, από όταν ήταν ακόμα στο σχολείο. Πλέον, δε ζούσαν στην ίδια πόλη, αλλά διατηρούσαν σταθερή επικοινωνία. Ακόμα κι αν η φίλη της είχε σύντροφο και σύντομα μωρό, ενώ η ίδια είχε φτιάξει τη ζωή της διαφορετικά.

«Έχω ακούσει λόγους και λόγους παραίτησης. Αλλά πρώτη φορά ακούω κάποια να παραιτείται για ένα μωρό», της είπε όταν την ενημέρωσε για την πρόσφατη απόφασή της.

«Το μωρό από μόνο του φυσικά και δεν με ενοχλεί. Το να προσπαθώ να κάνω δουλειά, όμως, με κλάματα και κουπεπέ ήταν αδύνατο», δεν μπορούσε πλέον να κρύψει την αγανάκτησή τόσο εβδομάδων.

«Ξέρεις, δεν είναι και τόσο άσχημο. Δεν πίστευα ποτέ ότι ήθελα να γίνω μαμά. Τελευταία όμως που το νιώθω να μεγαλώνει μέσα μου, ανατριχιάζω στη σκέψη πως είναι κάτι δικό μου. Ίσως... Είσαι κατηγορηματική σε αυτό;»

«Δεν νομίζω ότι είναι για όλους αυτή η ζωή...»

«Τουλάχιστον, εσύ μπορείς. Ξέρεις πόσες γυναίκες προσπαθούν;»

«Είμαι χαρούμενη με αυτό που έχω τώρα! Γιατί να πρέπει να κρίνομαι απ' το πόσο παραγωγική είναι η μήτρα μου; Το τι θέλω από τη ζωή μου είναι μια συνειδητή απόφαση, και σίγουρα δεν περιλαμβάνει ένα παιδί».

Παρόλο που συνέχισαν την κουβέντα τους, κάτι ανομολόγητο παρέμενε. Η φίλη της συνέχισε να μιλά για το μωρό, για το νέο σπίτι, για τις προετοιμασίες του γάμου που θα γινόταν βιαστικά, πολύ πριν απ' όταν υπολόγιζαν αρχικά. Αλλά οι τελευταίες λέξεις της συνέχιζαν να την τρώνε.

Ήταν εξαντλητικό. Να πρέπει να δικαιολογεί τα θέλω της.

Σχεδόν μια ακόμα full-time δουλειά.

Ημέρα 26η

της Κλημεντίνης

Νόμιζα είχα γλιτώσει
από την υπερένταση που χτυπάει απροειδοποίητα όταν αθώα
έχεις αρχίσει την προσπάθειά σου να κοιμηθείς, μόλις ξαπλώσεις
από εκείνες τις ξαφνικές, απρόσκλητες σκέψεις που φέρνουν μαζί
τις φίλες τους:
αναμνήσεις, λόγια, στιγμές
και μπλέκονται μεταξύ τους μοναδικά
ταρακουνώντας καθετί υπεύθυνο να σε κάνει να κοιμηθείς
κι επιβάλλοντας την αμέριστη προσοχή σου
(εσύ) σαν αμέτοχη θεάτρια μίας παράστασης που εξαναγκάστηκες
να παρακολουθήσεις,
αλυσοδεμένη στη θέση σου,
ανήμπορη να αποχωρήσεις.
Είναι ένα κάποιο βασανιστικό τελετουργήμα του μυαλού που αγνοεί
την ανάγκη σου να κοιμηθείς και να ξεκουραστείς
και τρέφει τα σκοτεινότερα κομμάτια του που έμειναν (ξανά) νηστικά
κατά τη διάρκεια της ημέρας.

Το ποσό του χρόνου που φαντάζει να φεύγει πιο γρήγορα όταν
περνάς όμορφα
έρχεται να προστεθεί σε εκείνες τις ώρες,
τις πιο δύσκολες.
Σε ώρες σαν κι αυτή.

Σχετικός ο χρόνος.
Όλα σχετικά.

Σε σκέφτομαι σχετικά.
Μάλλον το μυαλό μου θα με αποδεσμεύσει από τη σκέψη σου
σχετικά αργά.
Κι ίσως στον ύπνο μου να εμφανιστείς και πάλι σχετικά εύκολα.
Βραβείο καλύτερης χρήσης του «σχετικά»
μα πάλι δε νίκησα εγώ
γιατί το σχετικά μου μεταφράζεται ως πολύ.

Κάτω από τ'Αστέρια των Χανιών

της Μαρίας Πλούσιου

ΠΡΟΣΩΠΑ:

- **ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ:** Κρητικός, 30 χρονών, συγγραφέας και ακτιβιστής. Μετά από τροχάιο με μηχανή στα 26 του είναι καθηλωμένος σε αναπηρικό αμαξίδιο. Μιλάει λίγο και εννοεί πολλά.
- **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ:** 29 χρονών, Κρητικά, παιδική φίλη του Αλέξανδρου. Αγαπά τον Αλέξανδρο σαν αδερφή χωρίς ποτέ να του το έχει πει. Όταν αγχώνεται, συνηθίζει να φτιάχνει καλιτσούνια.
- **ΠΕΤΡΟΣ:** 31 χρονών, Αθηναίος, φίλος από το πανεπιστήμιο. Θυμάται τα πάντα λάθος αλλά με αγάπη.
- **ΑΝΤΩΝΗΣ:** 32 χρονών, Αθηναίος, γνωρίστηκε με τον Αλέξανδρο μέσα από τον ακτιβισμό. Πολιτικά ορθός, αυθόρμητα αστείος.

ΣΚΗΝΙΚΟ: Ταράτσα παλιού κρητικού Χανιώτικου σπιτιού μια καλοκαιρινή βραδιά. Τα πέτρινα κάγκελα έχουν τυλιχτεί με φωτάκια θερμά σαν αστέρια που κατέβηκαν χαμηλά, ενώ πάνω σε ένα ξύλινο τραπέζι από ελιά έχουν τοποθετηθεί ζεστά καλιτσούνια, ελιές, μανούρι, παξιμάδια, παγωμένη τσικουδιά και κρητικό κρασί. Καρέκλα με μπράτσα για τον Αλέξανδρο τοποθετημένη με τόση αγάπη που μοιάζει σαν να υπήρχε εκεί από πάντα. Στο βάθος φαίνεται το λιμάνι, ο φάρος, η πανσέληνος. Ακούγονται τα Ταμπαχανιώτικα Χανίων - η μουσική αυτής της πόλης. [\(326\) Τα βάσανά μου χαίρομαι - YouTube](#)

ΠΕΤΡΟΣ: *(απλώνει αμέσως χέρι στα καλιτσούνια)* Ελευθερία, κάθε φορά που έρχομαι δίνω στον εαυτό μου την υπόσχεση ότι θα μάθω να τα φτιάχνω.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ: Κάθε φορά λες το ίδιο.

ΑΝΤΩΝΗΣ: *(κοιτάει την τσικουδιά)* Πέρυσι με μέθυσε.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ: Φέτος θα σε κάνει να ξεχάσεις και το όνομά σου!

(Σιωπή. Ο Αλέξανδρος κοιτάει το φάρο κάπως περισσότερο από ότι συνήθως. Η Ελευθερία το παρατηρεί όπως πάντα.)

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ: Τι συμβαίνει;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ: Θέλω να σας ανακοινώσω κάτι, αλλά πρώτα θα σας πω κάτι παλιό που δεν σας έχω πει ποτέ.

(Η μουσική αλλάζει. Ακούγεται ο Νεκτάριος Κλωστράκης μόνο ήχος λύρας, βαθιάς σαν βαθύ τραύμα. [Νεκτάριος Κλωστράκης "Δεύτερη Ζωή" Official videoclip 2016](#))

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ: *(αργά, σαν να διαβάξει κάτι γραμμένο βαθιά μέσα στην ψυχή του)* Ήταν Σεπτέμβριος. Έπεφτε βροχή που μύριζε χώμα και θάλασσα, όταν γύριζα από συναυλία στο Δημοτικό Θέατρο όπου είχα ακούσει έναν λυράρη που τραγουδούσε σαν να έκανε εξομολόγηση. Καθώς οδηγούσα κατά μήκος του λιμανιού το σκεφτόμουν. Το αμάξι που πετάχτηκε μπροστά μου χωρίς φλας μου έκοψε το δρόμο. Πρόλαβα να δω μόνο ένα φως και μετά τίποτα.... Μετά... οροφή νοσοκομείου. Όταν συνήλθα μετά από έξι μήνες, επισκέφτηκα το Δημοτικό Θέατρο. Πέντε σκαλοπάτια και καμία ράμπα. Έμεινα έξω στη βροχή -μια βροχή ίδια με εκείνη του φθινοπωρινού βραδιού του ατυχήματος- μπροστά στο θέατρο που αγαπώ. Τότε συνειδητοποίησα..... ότι ο κόσμος είχε γίνει μικρότερος χωρίς να με ρωτήσει. Έγραψα γι' αυτό ένα άρθρο με τον τίτλο: «*Η τέχνη που κλείνει*

την πόρτα». Τρεις μήνες μετά το θέατρο έβαλε ράμπια, κάνοντάς με για πρώτη φορά να καταλάβω τη δύναμη των λέξεων.

ΠΕΤΡΟΣ: (αθόρυβα) Εγώ όταν ήρθα εκείνο το βράδυ, δεν ήξερα τι να φέρω. Έτσι πήρα ένα σάντουιτς με τυρί από το αεροδρόμιο.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ: Αθηναίικο σάντουιτς στα Χανιά!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ: Το έφαγα όλο. Και σένα Ελευθερία, διάβασα όλα τα βιβλία σου, και έτρωγα τα καλιτσούνια που έφερνες κάθε μέρα! Αυτά έγιναν ο λόγος που σηκωνόμουν κάθε πρωί. Τα δώδεκα φυλλάδιά σου, Αντώνη, μου έδωσαν έμπνευση για το πρώτο μου άρθρο εθνικής εμβέλειας. Από τότε έχω γράψει πάνω από πενήντα με αποτέλεσμα να τοποθετηθούν ράμπες σε περισσότερους από δεκαπέντε χώρους και ηχητικές ξεναγήσεις για τυφλούς στο Αρχαιολογικό Μουσείο Χανίων. Αυτό το χρωστάω σε σας τους τρεις.

(Ο Αντώνης κοιτά το σλόγκαν «Πολιτισμός για Όλους» στο πουκάμισό του - σαν να βλέπει ένα πορτρέτο.)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ: (βγάζει από την τσέπη του ένα βελούδινο κουτάκι σε σκούρο μπλε χρώμα σαν το κρητικό πέλαγος τα μεσάνυχτα) Και τώρα η ανακοίνωση που ήθελα να σας κάνω. Εδώ και οκτώ μήνες βγαίνω με κάποια. Τη λένε Βάσια. Είναι 26 χρονών, ιστορικός τέχνης, επιμελήτρια στο Μουσείο Κρητικής Αρχιτεκτονικής εδώ στα Χανιά. Ξανθά κοντά μαλλιά, πάντα επιμελώς ατημέλητα. Σκέφτεται πολύ και ξεχνά γρήγορα.... Έχει πράσινα μάτια με γκριζες λάμψεις, σαν θάλασσα πριν τη θύελλα. Τυχαία ανακάλυψα ότι παίζει κρυφά βιολί. Τρέφει μεγάλη αγάπη για τα μουσεία και τη σιωπή τους, που λέει ότι είναι η πιο πυκνή σιωπή καθώς μέσα της ζουν χίλιες ζωές. Κάθε Σάββατο συνηθίζουμε να

πηγαίνουμε στη λαϊκή, στο λιμάνι, να πίνουμε καφέ και να διαβάζουμε ο καθένας το δικό του βιβλίο χωρίς να χρειαζόμαστε να μιλάμε. (ανοίγει αργά το κουτάκι με ένα χρυσό δαχτυλίδι, απλό, με χαραγμένο «Χανιά, Ιούλιος») Χθες βράδυ τη ζήτησα σε γάμο. Ήταν στη βεράντα με το φάρο ακριβώς εκεί απέναντι. Της είπα ότι δεν μπορώ να φανταστώ τον εαυτό μου να γράφω χωρίς να ξέρω ότι βρίσκεται κάπου εκεί κοντά να διαφωνεί με τον κόσμο για λογαριασμό μας. Γέλασε, έκλαψε και είπε το ναι.

(Σιωπή βαθιά ...)

ΠΕΤΡΟΣ: *(σηκώνεται, κάθεται, ξανασηκώνεται)* Θεέ μου! Μπράβο, αγόρι μου! (αγκαλιάζει τον Αλέξανδρο άτσαλα, δυνατά) Θέλω να γίνω κουμπάρος. Είμαι ο παλιότερος φίλος σου.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ: *(στον Αλέξανδρο, αγνοώντας τον Πέτρο)* Εγώ κουμπάρα. Και τα καλιτσούνια του γάμου δικά μου, εκατό κιλά αν χρειαστεί!

ΑΝΤΩΝΗΣ: *(με φωνή γεμάτη συγκίνηση)* Εγώ θα αναλάβω την προσβασιμότητα του χώρου.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ: Αντώνη, εγώ παντρεύομαι. Το ξέρω.

ΑΝΤΩΝΗΣ: *(μετά από παύση)* Αν χρειαστεί ράμπα...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ: Θα μου πεις εσύ.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ: Που θέλετε να γίνει ο γάμος;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ: Εδώ. Στα Χανιά, την άνοιξη. *(κοιτά γύρω)* Κάπως έτσι.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ: *(βλέπει τα φωτάκια, τον φάρο)* Εδώ γίνεται γάμος.

ΠΕΤΡΟΣ: Με λύρα! Ξέρω έναν...

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ: Δεν ξέρεις κανέναν λυράρη.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ: Η Βάσια παίζει βιολί.

(Σιωπή. Και οι τρεις κοιτιούνται.)

ΑΝΤΩΝΗΣ: *(αθόρυβα)* Θα ήθελα πολύ να τη γνωρίσω.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ: *(με φωνή σπασμένη)* Είναι αυτή που σε κάνει να γράφεις πάλι - πιο ζεστά, πιο...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ: Ναι. Αυτή.

(Η Ελευθερία αφήνει δύο δάκρυα να κυλήσουν χωρίς να τα σκουπίσει. Για πρώτη φορά δεν τα κρύβει. Γεμίζει τα ποτηράκια τσικουδιάς με αργό, τελετουργικό τρόπο. Η μουσική αλλάζει· Αδελφοί Φραγκιαδάκη, «Πάντα Θλιμμένη Χαραυγή» - θλίψη και ελπίδα παλεύουν μαζί... Αντώνης Φραγκιαδάκης - Πάντα θλιμμένη Χαραυγή/ Antonis Fragkiadakis - Panta thlimeni charanγι.)

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ: Είσαι ευτυχισμένος;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ *(κοιτά πρώτα τον φάρο, μετά τους τρεις του, μετά το δαχτυλίδι)* Τόσο που φοβάμαι λίγο. Μα τέτοια πράγματα πρέπει να φοβίζον, αλλιώς δεν αξίζουν.

(Σηκώνουν αυθόρμητα τα ποτηράκια. Ο Πέτρος πίνει και βήχει. Κανείς δεν δίνει σημασία. Η μουσική αλλάζει για τελευταία φορά. Ακούγεται ο Ψαραντώνης-Αντρας που δεν εκάτεχε.

Τα φώτα σβήνουν αργά. Μένουν μόνο τα φωτάκια, τα κεριά και ο φάρος - και τέσσερις σκιές που δεν βιάζονται καθόλου, γιατί, σε αυτήν εδώ την ταράτσα, έχουν ήδη φτάσει.)

ΤΕΛΟΣ

Κουκλόσπιτο

της Στεφανίας Κοκκόση

Κάθε μέρα ξυπνούσε πολύ πρωί, πριν ακόμα χαράξει.
Σηκωνόταν αθόρυβα από το κρεβάτι, μην ακουστεί.
Χωρίς καν να πάρει ανάσα, ντυνόταν στα κλεφτά.
Μετά έβγαζε από την ντουλάπα τη βαλίτσα της.
Μια κόκκινη παλιά βαλίτσα της μάνας της, μπαλωμένη παντού.
Έβαζε κάτω κάτω εσώρουχα.
Από πάνω έβαζε τρεις αλλαξιές.
Δε θα χρειαστώ παραπάνω, σκεφτόταν.
Τα ρούχα είναι για να πλένονται.
Σε δυο σακούλες, τύλιγε δυο ζευγάρια παπούτσια κι ένα ζευγάρι
παντόφλες.
Δυο νυχτικιές.
Είχε κρύψει στο βάθος της ντουλάπας και μια κούκλα φθαρμένη.
Ρίχνοντας κλεφτές ματιές στο κρεβάτι, την έβαζε κι αυτή
στη βαλίτσα της.
Ύστερα την έκλεινε, την έβαζε ξανά στο πίσω μέρος της ντουλάπας,
πίσω από ρούχα και χαλιά.
Την έκλεινε ερμητικά και κατέβαινε στην κουζίνα να τους φτιάξει
καφέ και πρωινό.

Ο κύκλος επιστρέφει

της Ευανθίας Πλαχούρα

Περίοδος.
Μια λέξη μικρή,
μα με χίλια σώματα.
Αίμα που επιστρέφει.
Πόνος που κατοικεί χαμηλά,
εκεί όπου γεννιούνται και χάνονται ιστορίες.
Το είπαν βρώμικο.
Το είπαν ντροπή.
Κι όμως
είναι καθαρότητα.
Μνήμη.
Ζωή που δεν έγινε.
Ο κύκλος επιστρέφει.
Σαν κύμα που δεν ρωτά,
με διαπερνά.
Κλαίω.
Γελάω.
Θυμώνω.
Και πάλι από την αρχή.
Ένα σώμα που αλλάζει διάθεση
πριν προλάβω να το εξηγήσω.
Ορμόνες, λένε.
Σαν να αρκεί η λέξη.
Ο κύκλος επιστρέφει.

Συσπάσεις.
Μικροί σεισμοί κάτω από το δέρμα.
Η ανάσα σπάει.
Κι όμως περπατώ.
Κι όμως μιλώ.
Κι όμως εργάζομαι.
Με ένα χαμόγελο πρόχειρα ραμμένο
πάνω στον πόνο.
«Υπερβάλλεις», μου λένε.
«Δεν είναι τίποτα».
Κι εγώ σιωπηλά
γκρεμίζω κόσμους μέσα μου.
Ο κύκλος επιστρέφει.
Ζητώ ζεστασιά.
Ένα σίδερο στην κοιλιά
Να με σιδερώσει.
Μια φωτιά στην κοιλιά
να με μαλακώσει.
Ανοίγω την τσάντα.
Μια σερβιέτα.
Ένα απλό αντικείμενο
που βαραίνει σαν μυστικό.
Σαν κάτι που πρέπει να κρυφτεί.
Σαν βόμβα έτοιμη να εκραγεί
από βλέμματα.
Κι όμως
την υψώνω.
Όχι από πρόκληση,
αλλά από αξιοπρέπεια.
Ο κύκλος επιστρέφει.

Οι αισθήσεις αλλάζουν.
Η όσφρηση γίνεται μνήμη παράξενη,
σχεδόν άγρια.
Μυρωδιές που θα απέρριπτα
τώρα με τραβούν.
Σαν ξεχασμένο μπισκότο
κάτω από τον καναπέ της παιδικής ηλικίας.
Και το δοκιμάζω.
Ο κύκλος επιστρέφει.
Οι άντρες κινούν τον κόσμο, λένε.
Δίνουν οδηγίες.
Δίνουν ρυθμό.
Δίνουν νόημα.
Κι εγώ ζητώ μόνο
μια σιωπή
και μια αγκαλιά.
Αναρωτιέμαι.
Αν αιμορραγούσαν κι εκείνοι.
Θα υπήρχαν άδειες.
Τιμές.
Μέρες αφιερωμένες στη δύναμή τους.
Κόκκινες σημαίες θα κυμάτιζαν περήφανα.
Δωρεάν φροντίδα παντού.
Δωρεάν σοκολάτα παντού.
Και ο πόνος
θα ήταν σεβαστός.
Ο κύκλος επιστρέφει.
Κι εμείς.
Συνεχίζουμε.
Δουλεύουμε.

Μαγειρεύουμε.
Καθαρίζουμε το ίδιο μας το αίμα
σαν να είναι λάθος.
Μαθαίνουμε να κρύβουμε.
Να μικραίνουμε.
Να σωπαίνουμε.
Ντροπή, μας είπαν.
Όχι.
Δεν θα κρυφτώ.
Δεν θα ψιθυρίσω το σώμα μου.
Θα δείξω ό,τι μου έμαθαν να σκεπάζω.
Τη σερβιέτα.
Το αίμα.
Το σώμα.
Γιατί αυτό που τρέχει μέσα μου
δεν είναι αδυναμία.
Είναι ρυθμός.
Είναι κύκλος.
Είναι δύναμη.

Το μητρικό μου

της Μαρίας Κοτρούτσου

Σε άλλους τόπους, τα σπίτια χτίζονται για να χωρούν το όνομα του πατέρα. Κληροδοτούνται με σιωπηλές οδηγίες και το βάρος μιας γραμμής που δεν σπάει, μόνο αναπαράγεται. Στον δικό μου τόπο, τα σπίτια μαθαίνουν να θυμούνται αλλιώς. Να κρατούν φωνές, σώματα, αγκαλιές· να μεταβιβάζουν όχι εξουσία αλλά φροντίδα.

Ίσως γιατί ό,τι λέμε «ρίζα» δεν είναι πάντα αυτό που φαίνεται. Είναι αυτό που επιμένει να μας κρατά όρθιες.

(Κι αν υπάρχει κάποια υπεροχή, δεν είναι της δύναμης αλλά της μνήμης.)

Νεοκλασικό, διατηρητέο κατασκευής σχεδόν εκατονταετίας, δεν διατίθεται προς πώληση.

Το ακίνητο αποτελείται από τα εξής:

Αυλή με κήπο, εκεί όπου οι γιαγιάδες μου με περίμεναν να γυρίσω από το σχολείο. Κάπου ανάμεσα στις μαδημένες γλάστρες, κρατώ ακόμα την ανάσα μου, εκεί. Βεράντα ευρύχωρη με λευκό μάρμαρο, παντοτινά λεκιασμένο από τα πρώτα Campari που πίναμε κρυφά έφηβες, με τις φίλες.

Φωτεινή κι ευρύχωρη κουζίνα που χωρούσε το τραπέζι, όπου η μάνα μου άνοιγε απλόχερα φύλλα, αγκαλιές και τετράδια.

Σαλόني ζεστό, με χίλιες δυο κρυψώνες, κι όμως δεν χώρεσαν ποτέ τόσες σκανταλιές που κάναμε με τις αδερφές μου.

Στα δεξιά, φλύαρη τραπεζαρία με γυάλινο μπουφέ, όπου πολυκαιρίζουν οι πορσελάνες που κρυφάκουσαν τα μυστικά που ψιθύρισαν οι θείες μου.

Κρυμμένη λίγο πιο μέσα, σκοτεινή κι απόμερη, η βιβλιοθήκη που θα αντέχει για πάντα όσα μοιράστηκα με την Ψυ μου.

Δίπλα, σοφιστικέ και κάπως αχρειαστα στιβαρό, το γραφείο του πατέρα μου που με προίκισε με τη φιλοδοξία του και φιλοξένησε τα πρώτα projects με τις συναδέλφισσες εκείνες που αργότερα θα υπογράφαμε σύμβαση αορίστου.

Βαθιά μέσα στο σπίτι, χωμένο το υπνοδωμάτιο, κρυμμένο σε τοίχους που μένουν ακόμα υγροί από τον έρωτα με τον οποίο με έλυσαν οι σύντροφοί μου.

Στο πίσω μέρος, ένα μικρό σκοτεινό γκαράζ, σχεδόν άδειο, αφού όλα όσα ήταν να φύγουν τα έχω από καιρό διώξει.

Ψηλά στην οροφή, αγέρωχη και κάπως δύσβατη, στέκεται η σοφίτα. Να σκεπάζει, να φροντίζει και να αφηγείται για πάντα όσα εκείνη επέλεξε να κρατήσει.

Όπως είπα και στην αρχή, αυτό το σπίτι δεν πωλείται. Είναι ανεκτίμητης αξίας. Είναι παλιό - τρίζουν τα πατώματά του, σίγουρα πολύ φορτωμένο. Ναι, αυτό το σπίτι θα μεταβιβαστεί ατόφιο στην κόρη μου. Με την ευχή να ακούω το γέλιο της να αντηχεί παντού στις ψηλές καμάρες και με τον φόβο ποτέ η εγγονή μου να μην σκοντάψει στο σπασμένο μαρμάρينو κεφαλόσκαλο.

Αυτό το σπίτι είναι το χωριό μου – το χωριό αυτό που με μεγάλωσε.

Μνήμη χρυσόψαρου

της Ελευθερίας Τίγκα

Όταν κοιτάζω πίσω, όλα είναι γκρι ή καφέ ή κίτρινα, θυμίζουν παλιά φωτογραφία σε σέπια. Λείπουν τα χρώματα, λείπουν οι λεπτομέρειες. Σαν να προσπαθείς να δεις μέσα στο νερό ή μέσα από μια αμμοθύελλα.

Η πρώτη ανάμνηση της Έλλης είναι να κάθεται στο μεγάλο μελιτζανί βελούδινο καναπέ του σαλονιού, ντυμένη και χτενισμένη σαν κουκλίτσα. Ακόμα και τότε (θα ήταν τριών ετών), έχει τη βεβαιότητα ότι δεν είναι μόνη. Η Φωνή είναι πάντα εκεί. Στην αρχή είναι κάτι ακαθόριστο, σαν παρεούλα, σαν μια φιλική παρουσία, της μιλάει και της εξηγεί όλα όσα η Έλλη δεν καταλαβαίνει. Γελάει μαζί της και δεν την αφήνει ποτέ μόνη.

Έτσι, η Έλλη ξέρει ότι ο αδερφός της τράβηξε την ουρά της γάτας και την έκανε να νιαουρίσει δυνατά, κι ας είπε μετά ότι δεν ήξερε τίποτα. Ο Δημήτρης και η γάτα, η Μαλού, ήταν σε άλλο δωμάτιο, αλλά η Έλλη τα έμαθε όλα, με κάθε λεπτομέρεια, από τη Φωνή.

Η Έλλη νιώθει πάντα λίγο άβολα που έχει τη Φωνή. Καταλαβαίνει ότι ο υπόλοιπος κόσμος δεν την ξέρει, δεν την ακούει, και λυπάται γι' αυτό. Δεν νιώθει ποτέ μοναξιά, πάντα κάτι ψιθυρίζουν οι δυο τους, χασκογελάνε, τα πάνε καλά, αλλά η οικογένειά της άρχισε να την κοιτάζει περίεργα. Τότε είναι που η Έλλη υποψιάστηκε ότι η μαμά, ο μπαμπάς, η γιαγιά και ο Δημήτρης δεν ακούνε τη Φωνή. Και έλαβε τα μέτρα της. Άρχισε να της μιλάει μόνο όταν ήταν οι δυο τους, ποτέ όταν ήταν οι άλλοι μπροστά. Η Φωνή δεν έδειξε να πειράχτηκε, την ακολουθούσε βέβαια παντού σαν σκιά, αλλά προσαρμόστηκε αμέσως. Της έλεγε τι γινόταν πίσω από τις κλειστές πόρτες μόνο όταν ήταν οι δυο τους.

Έτσι, η Έλλη ξέρει πολλά πράγματα, όπως ότι ο Δημήτρης έσπασε το καλό βάζο, ότι έφαγε πολλά γλυκά, έκανε εμετό και κατηγόρησε τη γάτα μετά, ότι η γιαγιά κλαίει όταν νομίζει ότι δεν την βλέπει κανείς και ότι πίνει κρυφά κρασί τα βράδια, όταν όλοι κοιμούνται.

Η Έλλη είναι τεσσάρων ετών πια, πάει στον παιδικό σταθμό και προσπαθεί να μοιάζει με τους υπόλοιπους, να μην ξεχωρίζει, να μη δίνει στόχο. Φοράει μαύρα λουστρίνια με λευκές κάλτσες και φιόγκους στα μαλλιά και η Στέλλα, η συμμαθήτριά της, τους τραβάει και τους πετάει κάτω, και μετά της λέει ότι το έκανε κατά λάθος. Αλλά η Φωνή έχει πει στην Έλλη ότι η μαμά και ο μπαμπάς της Στέλλας μαλώνουν πολύ και η Στέλλα κλαίει και θέλει να φύγει, να εξαφανιστεί, να είναι αλλού, όταν φωνάζουν οι γονείς της. Έτσι η Έλλη δεν θυμώνει με τη Στέλλα και της λέει ότι ξέρει για τους γονείς της. Τότε η Στέλλα τη χαστουκίζει δυνατά, αφήνοντας κόκκινα σημαδάκια από τα δάχτυλά της στο πρόσωπο της Έλλης και της φωνάζει «ψεύτρα»! Η Έλλη παγώνει, η νηπιαγωγός τρέχει να τις χωρίσει, η Στέλλα την κοιτάζει με μάτια που πετάνε φωτιές και η Έλλη αποφασίζει να μην ξαναπεί σε κανέναν όσα της λέει η Φωνή.

ΣΗΜΕΡΑ

Απόψε η Έλλη καπνίζει στο μπαλκόνι της. Κανονικά δεν καπνίζει, δεν εισπνέει τον καπνό, δεν αντέχει και τη μυρωδιά του τσιγάρου στα ρούχα και στα μαλλιά της, αλλά η εικόνα του καπνού που στροβιλίζεται και χάνεται στον αέρα της προκαλεί μια ακαθόριστη αίσθηση ασφάλειας, σαν να έχει τον μπαμπά δίπλα της, που άναβε τσιγάρο και το άφηνε να καίγεται στο τασάκι, συνεπαρμένος από τη συζήτηση μαζί της.

Ο μπαμπάς είχε κλινική κατάθλιψη από τότε που ήταν φοιτητής. Άλλοτε ήταν καλύτερα, άλλοτε όχι και τόσο. Τότε μαζευόταν σαν μπαλίτσα και έκλαιγε. Εκείνες τις περιόδους η μαμά γινόταν ακόμα πιο από-

μακρη, πιο απότομη, πιο εριστική. Η Έλλη και ο Δημήτρης, όταν ήταν μικροί, κρύβονταν κάτω από το τραπέζι, αγκαλιάζονταν και ορκίζονταν ότι δεν θα εγκαταλείψουν ο ένας τον άλλο ποτέ. Τότε η γιαγιά έμπαινε κι εκείνη κάτω από το τραπέζι, άναβε κεριά με κίνδυνο να κάψει το τραπέζομάντηλο και όλοι μαζί παρίσταναν ότι βρίσκονταν σε σπηλιά, ότι ήταν οι τελευταίοι άνθρωποι στη γη. Η μαμά τους φώναζε να βγουν πριν βάλουν φωτιά στο σπίτι, αλλά η γιαγιά, σαν συνεργός στο έγκλημα, απλά γελούσε σιγανά και δεν μετακινιόταν.

Με τον καιρό, η αρρώστια του μπαμπά είχε λιγότερα ξεσπάσματα, κυκλοφόρησαν στην αγορά καλύτερα φάρμακα με λιγότερες παρενέργειες, αλλά το θέμα παρέμενε ταμπού για την οικογένεια, δεν το συζητούσαν ποτέ, έκαναν σαν να μην υπάρχει, απλά ρύθμιζαν τη ζωή τους γύρω από αυτό, γύρω από την αρρώστια του μπαμπά.

Έτσι, όταν η Έλλη κατάλαβε για πρώτη φορά ότι ήταν η μοναδική στην οποία μιλούσε η Φωνή, σοκαρίστηκε ειλικρινά, τη συσχέτισε με την αρρώστια του μπαμπά. Η Έλλη δεν είχε τολμήσει να μιλήσει σε κανέναν για τη Φωνή. Είχε διαπιστώσει ότι ο κόσμος δεν ήταν πολύ θετικός απέναντι σε όσους άκουγαν φωνές μέσα στο κεφάλι τους.

Κι έπειτα, βλέποντας πόσο πολύ υπέφερε ο πατέρας της με την αρρώστια του, με τις ατελείωτες θεραπείες, τους γιατρούς και κυρίως με την προσπάθεια που κατέβαλε για να κρύψει την ψυχική του νόσο από όλους, αποφάσισε να ακολουθήσει το παράδειγμά του και να μην αποκαλύψει σε κανέναν ότι άκουγε τη Φωνή.

Ο κόσμος δεν αγαπούσε τις θλιβερές ιστορίες και η κόρη ενός καταθλιπτικού που άκουγε φωνές δεν ήταν ό,τι πιο θετικό ή ό,τι πιο ευχάριστο. Μάλιστα, η ευκολία με την οποία ο ιατροδικαστής είχε χαρακτηρίσει αυτοκτονία το θάνατο του πατέρα της, λαμβάνοντας υπόψη το ψυχιατρικό ιστορικό του, είχε τσιμεντώσει μέσα της την πεποίθηση ότι δεν υπήρχε κανένας λόγος να αποκαλύψει ότι της μιλούσε η Φωνή. Η Έλλη δεν ήταν ψυχασθενής, και οι ακουστικές ψευδαισθήσεις, όπως

ονόμαζε η ιατρική κοινότητα την αντίληψη ήχων χωρίς ακουστικό ερέθισμα, ήταν δική της υπόθεση.

Η Έλλη γνώριζε ότι υπήρχαν φάρμακα για ανθρώπους σαν κι αυτή, όπως επίσης ότι υπήρχαν και ονόματα, κάποια όχι ιδιαίτερα κολακευτικά ή θετικά, που χαρακτήριζαν άτομα με την κατάστασή της.

Αλλά η Φωνή ήταν δική της, δεν ενοχλούσε κανέναν, άρα δεν χρειαζόταν να τη μοιραστεί και με κανέναν.

Με τη μυρωδιά του καπνού και το σβησμένο τσιγάρο, και με όλες αυτές τις σκέψεις, η Έλλη πήγε για ύπνο. Έχοντας την εντύπωση ότι δεν ήταν μόνη.

Όπισθεν

της Γεωργίας Καρασαββίδου

Οδηγώ το Skoda και κατεβαίνω την Κλεάνθους. Με πιάνει φανάρι. Με έχουν πιάσει όλα τα φανάρια από την ώρα που έβαλα μπρος. Σε αυτό το φανάρι, για το οποίο μόλις έγραψα παραπάνω «με πιάνει φανάρι», συμβαίνει το εξής. Στο πεζοδρόμιο υπάρχουν τρία άτομα. Δύο ενήλικες, άνδρας, γυναίκα και ένα μικρό αγόρι. Τους πετυχαίνω ενώ χαιρετιούνται. Η γυναίκα απομακρύνεται με το παιδί. Η χαρά τους είναι αντιστρόφως ανάλογη με τον αποχωρισμό. Ο μικρός περπατάει με την πλάτη και όσο απομακρύνεται χαιρετάει ζωηρά τον άνδρα που έχει μείνει όρθιος δίπλα στο ποδήλατό του, εκεί, στο φανάρι που εγώ περιμένω να ανάψει. Ο άνδρας κουνάει το χέρι και χαιρετάει. Χαιρετάει. Το παιδί περνάει στο απέναντι πεζοδρόμιο και χαιρετάει ακόμα. Ο άνδρας χαιρετάει. Το παιδί χαιρετάει. Η γυναίκα γελάει. Κι αυτό κρατάει όσο το φανάρι μου και μάλλον κρατάει κι άλλο γιατί με το πράσινο, τους τσεκάρω από τον καθρέφτη και το παιδί περπατάει ακόμα με την πλάτη και ο άνδρας ακόμα χαιρετάει. Κι εγώ, για λίγο, σκέφτομαι να βάλω όπισθεν.

Το όχι σπίτι της παιδικής μου ηλικίας

της Δημητριάννας Βασιλείου

Στο κέντρο του διαμερίσματος, η καρδιά του διαμερίσματος: μια στριφογυριστή σκάλα που δεν οδηγούσε πουθενά, αλλά οδηγούσε σε ένα μικρό δωμάτιο, νεκρό, όπου σπάνια ανέβαινε κανείς. Τα σκαλιά δυσκόλευαν τη ζωή του Κώστα, καθότι 1.95, και πολλές φορές χτυπούσε το κεφάλι του με πάταγο γαμώ την Παναχαϊκή του.

«Δεν δεχόμαστε επισκέψεις». Ταμπέλες που δεν υπήρχαν, αλλά θα μπορούσαν να υπάρχουν· τις βλέπαμε πάντως, κι εμείς και οι άλλοι. Ζούσαμε σε ένα σπίτι περικλειστο, σαν υποβρύχιο που βυθίζεται και μετά μένει, ώρα την ώρα, μέρα τη μέρα, στο ίδιο σημείο του βυθού. Χωρίς κανείς να μπαίνει και κανείς να βγαίνει. Η εξώπορτα φαινόταν μόνο από τη μέσα πλευρά του σπιτιού· για τον έξω κόσμο, δεν υπήρχε. Των άλλων παιδιών τα σπίτια ήταν καλύτερα, πιο φωτεινά, πιο μεγάλα, με εσωτερική σκάλα που οδηγούσε στα υπνοδωμάτια και όχι στο κενό. *Ντροπή· δεν θυμάμαι την ημερομηνία γέννησης του συναισθήματος.* Κι αν οι φίλες μου έβλεπαν το σπίτι, θα συνέχιζαν να μ' αγαπάνε; Καλύτερα να μην το δοκιμάσω.

Το σπίτι δεν είναι σπίτι· είναι εστία μόλυνσης, βρωμιάς και απογοήτευσης. Όταν βγάζεις το πόδι σου στον έξω κόσμο, δεν πρέπει να φέρεις τη μυρωδιά του, γιατί -όχι τίποτα άλλο- πας και σε ιδιωτικό σχολείο. Είσαι πρόσχαρη, φιλική και άριστη μαθήτρια. Ένα οκτάχρονο κορίτσι-στέλεχος· όμορφο, έξυπνο, καταξιωμένο. Αν και θα ήταν μια καλή στιγμή να απευθυνθώ στις αισθήσεις σας, δεν θυμάμαι πώς μύριζε το διαμέρισμα. Αν μύριζε μπισκότο, απορρυπαντικό ή σκυλίλα. Η τηλεόραση, πάντως,

ήταν η ψυχή του σπιτιού· μαύρη τρύπα, limbo. Καθώς είχα επιβληθεί ως αρχηγός -όχι χωρίς απώλειες σε άνδρες και ψυχικά αποθέματα- η τηλεόραση, μετά από υπόρρητη εντολή μου, έπαιζε Mickey Mouse Club και ελληνικά σίριαλ της δεκαετίας του '90 και των αρχών του μιλένιουμ, με βρισιές τις οποίες καθόλου έτοιμη δεν ήμουν να μάθω.

Δεν θυμάμαι ποια στιγμή ο Κώστας μεταμορφώθηκε από λατρεμένο επισκέπτη που του έκανα τεμενάδες σε εισβολέα που διατάρασσε με την παρουσία του την καθεστηκυία τάξη πραγμάτων. Μάλλον όταν εγώ άρχισα να μεταμορφώνομαι από παιδί σε ένα άχαρο πλάσμα, που καθημερινά φοβόταν ποιο θα είναι το επόμενο στάδιο μεταμόρφωσης, σε ποιο σημείο-έκπληξη θα βγάλει τρίχες -γιατί, αφού οι γυναίκες δεν έχουν;- πόσο παράξενα, με τον δικό του άναρχο ρυθμό, θα συνεχίσει να αναπτύσσεται το στήθος του.

Από το παιδικό μου δωμάτιο, από το δωμάτιο που προοριζόταν για δικό μου, μετανάστευσα από νήπιο. Τότε, δεν μπορούσα να καταλάβω αν εγώ εκτόπισα τον Κώστα από τη συζυγική κρεβατοκάμαρα, αν εκείνος εκδίωξε το ίδιο του το παιδί από το παιδικό δωμάτιο ή αν -στο πιο περίπλοκο εκ των τριών σεναρίων- η μαμά αποφάσισε ότι έτσι θα προχωρούσε η πλοκή του έργου και εγώ με τον μπαμπά Κώστα υπακούσαμε. Όπως και να 'χει, δεν είχα δωμάτιο να κλειστώ, να διακοσμήσω, να φροντίσω, να καταστρέψω, να κρυφτώ. Για αυτό κατέκτησα ολόκληρο το μικρό διαμέρισμα, μαζί με τη μαμά, που μου ανήκε -ήταν μέρος της οικοσκευής. Κλάματα, φωνές, κραυγές, προαιώνιες κόρες και μάνες στοιχημένες πίσω μας. Αν δεν υπήρχε αφορμή για οικιακή έκρηξη, μπορούσε πάντα να επινοηθεί.

Οι συμμαθητές μου σίγουρα αποτελούσαν τμήμα ενός γενεαλογικού δέντρου με πλούσιες γκαγκαρές αθηναϊκές διακλαδώσεις. Οι δικοί μου γονείς ήταν σαν να είχαν έρθει στην Αθήνα να κρυφτούν. Από κεκτημένη

ταχύτητα, εξαφανίστηκαν ο ένας από τη ζωή του άλλου. Κάθε φορά που τράκαραν μετωπικά στο στενό διαμέρισμα, είχαν την έκφραση ανθρώπου που πέφτει πάνω σ' αυτόν που ποτέ δεν ήθελε να δει· σ' αυτόν που τον ακούς να γυρίζει τα κλειδιά στην πολυκατοικία και παίρνεις τις σκάλες τρέχοντας· σ' αυτόν που περνάς από τη γειτονιά του κι εύχεσαι να είναι στη δουλειά, στον κινηματογράφο, σ' ένα φιλικό σπίτι τέλος πάντων, αλλά ποιος τρελάθηκε να τον καλέσει αυτόν *ΜΠΑΜ πέφτεις πάνω του*. Πριν το καταλάβεις, χαμογελάς πιο πλατιά από το κανονικό και δείχνεις όλα σου τα δόντια, για να μη σε καταλάβει. Έτσι, με τα δόντια, αντιμετώπιζαν οι γονείς μου ο ένας τον άλλο.

Θυμήθηκα πώς μύριζε το διαμέρισμα, που δεν ήταν σπίτι, αλλά λύση ανάγκης. Μύριζε τράνζιτ. Δεν ήταν αρκετά καλό για την οικογένειά μας, αλλά δεν φεύγαμε. Ο λόγος δεν προσδιοριζόταν αλλά η απόφαση φυγής ήταν αδύνατη.

«Αυτό το κωλόσπιτο μας καταστρέφει τη ζωή. Είναι επείγον, παιδί μου, να βρεθεί άλλο σπίτι», αλλά κανείς δεν έψαχνε. Αυτή η φράση θα ήταν η αρχή της οικογενειακής μας βιογραφίας. Κανείς δεν ρώτησε πώς αισθανόταν το μικρό διαμέρισμα, που ούτε το κάναμε σπίτι, ούτε το αφήναμε ελεύθερο. Δεκαοχτώ προσωρινά χρόνια αργότερα, μαμά και κόρη έκλεισαν την πόρτα πίσω τους.

— Ξεχάσαμε τον μπαμπά!

Τώρα πια δεν γινόταν τίποτα. Η πόρτα άνοιγε μόνο από μέσα.

Παρασκευούλα ζάχαρη

της Σοφίας Τσερέα

Κάθε μέρα στο γραφείο όλ@ φαίνονται τρομερά συνεπείς
στο άγχος τους.

Πώς θα πάει η μέρα

Αν θα είναι ευχαριστημένοι οι πελάτες

Αν θα είναι καλά η εταιρία

Αν θα βγάλουν το δωρό τους με μία ολοκληρωμένη εικόνα
της παραγωγικότητας και της εργασιακής ηθικής
που τόσο πολύ αγαπούν.

Είμαι σίγουρη πως μέσα από
τα πουκάμισα

τα φούτερ

τα Βρακιά τους

Φοράνε κάποια εικόνα σε αλυσίδα. Ίσως του καλού εργαζόμενου
ή της οσιομαρτύρισσας της βολικής.

Εμένα δεν μου έδωσαν ποτέ ένα τέτοιο τοτέμ ή κόσμημα
ή βαρίδι,

πες το όπως θες λίγο μας νοιάζει εδώ που βρισκόμαστε.

Καταλαβαίνω πως αυτό είναι σαν οικογενειακό κειμήλιο που δίνεται
από τις προηγούμενες γενιές στις επόμενες, όταν οι τελευταίες
αρχίζουν να καταλαβαίνουν πως η φάση με τον κόσμο δεν είναι
και πολύ ευχάριστη, πως τις κορόιδεψαν και πως το ποιά ζωή αξίζει
να ζεις δεν είναι ούτε μία εύκολη ούτε μία έκδηλη ερώτηση.

Έτσι, η εργασιακή ηθική και όλα τα πρόσωπα που ορίζει

ως πρόσωπα λατρείας

έρχονται και γεμίζουν

Το χρόνο σου

Το μυαλό σου

Τη ζωή σου

Το σώμα σου

Τα μάτια

Τα νύχια σου.

Εγώ δεν έχω τίποτα από αυτά, πάω στη δουλειά χωρίς τίποτα άλλο
πέρα από την αστείρευτη διάθεσή μου

να πάρω

τον τόνο

και

να τον

χώσω

Σε άλλο γράμμα.

Η πίστα

της Σοφίας Κεμανετζή

Σχεδόν μια βδομάδα μετά κι εγώ δεν ξέρω που βρίσκομαι. Όλα είναι ακόμα θολά. Όλα είναι αόριστα. Κι εγώ; Πού στέκομαι; Στο αόριστο, στο θολό. Πώς στέκεσαι στα βαθιά νερά, πώς στέκεσαι στην ομίχλη; Νιώθω να βυθίζομαι σε αυτό και απλά να παρατηρώ ό,τι υπάρχει γύρω μου εκεί που με βυθίζει. Ποια χώρα είναι αυτή που δεν ξέρω και έχω τοποθετηθεί εδώ χωρίς χάρτη, όνομα και προορισμό; Τι κάνω εδώ και γιατί δεν είμαι εκεί που όλα είναι προβλέψιμα, εκεί που ξέρω τους δρόμους, τα μέρη και κάθε σπιθαμή του κόσμου εκείνου; Μπορώ πάντα να γυρίσω εκεί.

Το ξέρω. Όμως το άγνωστο με ελκύει σαν μαγνήτης. Θέλω να πάω προς τα κει, να εξερευνήσω το καινούριο, τους δρόμους, τις πλατείες, τους ανθρώπους. Μπορεί να χαθείς. Ακούστηκε από δίπλα μου η φωνή. Για πόσο καιρό ακόμα θα παίζει στην ίδια πίστα; Πότε σταματάς να κινείσαι στην ίδια πίστα ξανά και ξανά; Ακόμα κι αν έρθουν καινούριοι χαρακτήρες, ακόμα κι αν πάρεις μια στροφή διαφορετική, πάλι θα σε οδηγήσει στον ίδιο τερματισμό, με μια ελαφρώς διαφορετική διαδρομή. Η πίστα όμως είναι η ίδια.

Αυτό ήθελες να ανακαλύψεις, ήθελες να γνωρίσεις και να εξερευνήσεις. Είχες τερματίσει στο προηγούμενο ταξίδι της ζωής και τώρα ένιωθες να ξαναγεννιέσαι, απλά και μόνο γιατί είχες τη δυνατότητα να παίζεις στην καινούρια πίστα. Ή, αν θέλουμε να το θέσουμε πιο σωστά, στο καινούριο παιχνίδι. Εδώ δεν ξέρεις τους κανόνες. Δεν ξέρεις ποιοι είναι οι δυνατοί παίκτες. Κάποιοι είναι φαινομενικά δυνατοί. Δεν ξέρεις ποιοι μπορούν να σε βοηθήσουν. Όσο προχωράς θα συναντάς και εκπλήξεις. Άλλοτε αυτές που σε βοηθούν να συνεχίσεις και άλλοτε αυτές που σε

ανακατευθύνουν, δείχνοντάς σου καινούριες διαδρομές, παρακάμψεις ή λεωφόρους γεμάτες κίνηση. Να θυμάσαι πως μπορείς να σταθείς. Σε όλες τις διαδρομές υπάρχουν στάσεις. Εκεί είναι η στιγμή να πάρεις τις ανάσες σου. Ο χρόνος της παύσης είναι πολύτιμος! Να εκτιμήσεις και να νιώσεις ευγνωμοσύνη για το ταξίδι που έχεις κάνει μέχρι στιγμής, τους ανθρώπους που συνάντησες σε αυτό, τα μαθήματα που έμαθες.

Ύστερα να συνεχίσεις, να προχωράς και να σταματάς. Ακόμα κι αν νιώθεις πως έχεις χαθεί, μπορείς να σταματήσεις και να ρωτήσεις. Εσένα. Ή κάποιον περαστικό που ίσως να ξέρει. Στην αρχή ίσως να μην ξέρεις τι να κάνεις εκεί που έχεις βρεθεί. Και ίσως δοκιμάσεις να κάνεις αυτό που κάνουν και οι άλλοι. Ίσως σου φανεί περίεργο, αλλά μόνο αν δοκιμάσεις θα καταλάβεις αν σου ταιριάζει αυτό που κάνεις. Μετά, ίσως αποφασίσεις να το αφήσεις και να πιάσεις κάτι άλλο. Αυτό συμβαίνει στο παιχνίδι της ζωής. Είναι ένα ταξίδι επιλογών, το πού θα μείνεις και από πού θα φύγεις το αποφασίζεις εσύ. Αλλά πάντα, να θυμάσαι να ξεκινάς!

ΠΚΓ9

της Παυλίνας Κυρτσίδου

Η Δέσπω είναι κάστορας. Ζει στο κλαδί μιας κερασιάς. Της αρέσει να ζωγραφίζει παρέα με τον γάτο της. Στην τραπεζαρία, φυλάει κορνίζες με αγαπημένους: παιδιά, εγγόνια, άντρας. Βαριέται την περιποίηση των λουλουδιών. Τα απογεύματα τρώει σιροπιαστά και καπνίζει στο μπαλκόνι. Προσεύχεται για υγεία και χρόνια αντίστασης κρατώντας φύλλα ντοματιάς. Πριν κοιμηθεί, πίνει νερωμένο χόμα.

Όσο μακριά κι αν βρίσκεται, την αναγνωρίζω από τον θόρυβο της χαλασμένης εξάτμισης του αμαξιού στο οποίο είναι πάντα συνοδηγός. Από εκείνη, κρατάω μια ασπρόμαυρη φωτογραφία της με φόντο χωράφια, τη γεύση από σταφιδόψωμο και τη συνταγή για πιροσκή.

Δεν έχει χτίσει ακόμη το σπίτι των ονείρων της. Η διαδρομή της ως εδώ ήταν βρόμικη.

Σοβαρά προβλήματα

της Αναστασίας Μπότσογλου

- Λοιπόν; Τι σας φέρνει σήμερα εδώ;
- Ναι... Σας είπα πως μου είναι πάντα λίγο δύσκολο να ανοίγομαι σε ανθρώπους που δεν γνωρίζω. Καταλαβαίνω βέβαια, εσάς είναι η δουλειά σας...
- Μην ανησυχείτε, πάρτε το χρόνο σας. Είναι απόλυτα λογικό την πρώτη φορά να υπάρχει ένας δισταγμός. Θέλω πάντα να θυμάστε πως είμαι εδώ για να σας ακούσω. Δεν πρόκειται να σας κρίνει ούτε να σας βαθμολογήσει κανείς.
- Ναι... Κρίμα. Στις βαθμολογίες πάντα τα πήγαινα πολύ καλά. Αλλά η αλήθεια είναι πως αισθάνομαι κάπως... Άβολα. Κάπως σαν να κάνω κατάχρηση του χρόνου σας. Γιατί δεν έχω κάποιο σοβαρό πρόβλημα, αλήθεια. Έχω τη δουλειά μου, έχω τους φίλους μου, έχω τη σχέση μου. Ίσως να το χρειαζόμουν περισσότερο παλιότερα...
- Παλιότερα;
- Ναι, έχω περάσει περιόδους που δεν άντεχα να σηκωθώ από το κρεβάτι. Δεν είχα και κάποιον λόγο να σηκωθώ. Δεν έβρισκα δουλειά. Είχα τελειώσει με τις σπουδές. Είχα μόνο μια διπλωματική εργασία να καταθέσω που έσερνα από πίσω μου σαν φυλακισμένος με μια σιδερένια μπάλα στο πόδι. Ούτε με αυτό είχα όρεξη να ασχοληθώ. Η μητέρα μου έλεγε πως ήμουν τεμπέλα. Αλλά εγώ ξέρω πως δεν ήταν τεμπελιά. Αλήθεια. Σκεφτόμουν κάθε μέρα αυτά που έπρεπε να κάνω, απλώς... Δεν μπορούσα. Δεν έβρισκα το νόημα σε τίποτα. Και σκεφτόμουν συνέχεια...
- Ναι;

- Τίποτα, αφήστε το καλύτερα, χαζομάρες...
- Και τώρα πιστεύετε ότι το βρήκατε; Αυτό το νόημα που λέτε πως δεν βρίσκατε τότε;
- Νομίζω ναι. Με τα χίλια ζόρια, αλλά το κατάφερα. Τώρα ξυπνάω το πρωί και έχω κάπου να πάω. Στριμώχνομαι στο μετρό με τους άλλους ανθρώπους, πηγαίνω στο γραφείο, με πιάνει πονοκέφαλος από τα τηλέφωνα, ανέχομαι διάφορα, αλλά στο τέλος του μήνα έχω το μισθό μου, έτσι δεν είναι; Μπορώ να ζω. Σίγουρα όχι άνετα. Αλλά έχει κάτι μήνες που δεν ζητάω πια δανεικά από τη μάνα μου. Κάτι δεν είναι κι αυτό; Εντάξει, αυτή βέβαια στην ηλικία μου, όπως της αρέσει να μου υπενθυμίζει, έμενε σε δικό της σπίτι και είχε παιδιά, εγώ μένω σε μια τρύπα που βλέπει σε έναν ακάλυπτο και τη χρυσοπληρώνω αλλά...
- Είναι σημαντικό για σας να αισθάνεστε ανεξάρτητη;
- Ναι, βέβαια είναι, πάρα πολύ. Κι από ποιον να εξαρτώμαι; Δε θέλω να εξαρτώμαι από κανέναν. Όλοι κάποια στιγμή θα σου τη φέρουν. Οι γονείς σου έρχεται κάποια στιγμή που σου λένε, ως εδώ ήταν, βγάλ' τα πέρα μόνη σου, ό,τι δώσαμε δώσαμε. Κι ούτε εγώ θέλω να τους ζητάω, ολόκληρη γαϊδούρα. Σάμπως έχουν και δεν μου τα δίνουν; Και για αυτούς δύσκολα είναι.
- Θέλεις μήπως να μου αναλύσεις λίγο περισσότερο αυτό το «Όλοι κάποια στιγμή θα σου τη φέρουν»;
- Μα έτσι είναι. Δεν το βλέπετε γύρω σας; Τίποτα δεν κρατάει. Δεν μπορείς να εμπιστευτείς κανένα. Φίλες που είχα πιο πάνω κι από αδερφές έχουν σκορπίσει στα τέσσερα σημεία του ορίζοντα, και η σχέση μας περιορίζεται στο «Να κανονίσουμε έναν καφέ όταν έρθεις, μη χάνεσαι» και σε μια βιντεοκλήση το δίμηνο για να μου δείξουν πόσο μεγάλωσε ο μπέμπης και να ξεκινήσουμε το μοιρολόι για την καημένη φτωχή φίλη μας που ζει ακόμα στην Ελλάδα, «Μα καλά πώς αντέχεις, αυτή η χώρα δε θα αλλάξει ποτέ», «Κάτι τέτοιο στο Βέλγιο δε θα

- συνέβαινε ποτέ», «Καημένη μου με τόσα προσόντα πήγες χαράμι, κι ούτε παιδί δεν μπορείς να κάνεις, πώς θα το μεγαλώσεις;».
- Αισθάνεστε μήπως πως υπάρχει κάποια αλήθεια στα λόγια τους;
 - Με ρώτησε εμένα κανένας αν θέλω να κάνω παιδί; Δεν κατάλαβα πότε από φίλες μου μεταμορφώθηκαν στις φίλες της μάνας μου, για να μην πω της γιαγιάς μου. Δε θέλω κανένα παιδί, αρκετά έχω στο κεφάλι μου.
 - Μου είπατε πιο πριν πως δεν σας προβληματίζει τίποτα σοβαρό.
 - Μα αυτά δεν είναι σοβαρά, τίποτα δεν είναι. Απλά ώρες ώρες θέλω να πετάξω το κινητό μου στη θάλασσα. Αλήθεια. Την προηγούμενη Κυριακή στεκόμουν δίπλα στη θάλασσα και σκεφτόμουν ας το πετάξω να πάει στο διάολο. Είμαι υπερβολικά φτωχή για να το κάνω. Ίσως στο Βέλγιο να το πετούσα σε κανένα κανάλι. Το κοιτούσα και μετά σκέφτηκα μήπως τελικά να του δώσω μία έτσι να βρει στο κεφάλι εκείνο τον ενοχλητικό μπάρμπα στο παγκάκι που έχει ανοίξει τα πόδια του τρία μέτρα και κοιτάει με τόσο γλοιώδη τρόπο τα κοριτσάκια απέναντι. Ήθελα να του ανοίξω εγώ το κεφάλι. Και το γαμημένο το κινητό εκεί, να συνεχίζει τα ντιν ντιν ντιν. *«Δύο κραγιόν στην τιμή του ενός ειδικά για την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας. Γιατί στο Pink Galaxy θέλουμε να είσαι η πιο λαμπερή εκδοχή του εαυτού σου. Χρόνια μας πολλά, κορίτσια!»*, *«Σε παρακαλώ κάνε όσο πιο γρήγορα μπορείς, ο πελάτης θέλει να κλείσει το project χθες.»*, *«Επ, τι γίνεται όμορφη χάθηκες;»*, *«Τι θα γίνει, πόσο καιρό έχεις να πάρεις ένα τηλέφωνο τη μάνα σου; Δηλαδή τώρα που δε θέλεις πια λεφτά δε θα μιλάμε;»*, *«Ρε σεις, να κλείσω εισιτήρια για ταξίδι το Μάιο ή θα έχει γίνει ο Τρίτος Παγκόσμιος μέχρι τότε πιστεύετε;»*, *«Νέο Επεισόδιο Podcast: Τα δέκα επαγγέλματα του μέλλοντος που θα γλιτώσουν από το AI.»*. Ναι ήθελα να πάρω το γαμω-κινητό με όλες αυτές τις μαλακίες μέσα και να του το φέρω στο κεφάλι του σιχαμένου του ανώμαλου. Θυμάμαι πώς ήταν. Θυμάμαι όταν ήμουν κι εγώ κοριτσάκι κι έπρεπε να ανέχομαι όλα αυτά τα σιχαμένα

βλέμματα που γλιστρούσαν πάνω μου και να κάνω ότι δεν τα βλέπω. Θυμάμαι τα χέρια τους που με άγγιζαν στο λεωφορείο, θυμάμαι πώς ακουμπούσαν πάνω μου, τάχα μου δήθεν τυχαία, και πώς όλοι οι άλλοι έκαναν ότι δεν έβλεπαν. Και...

- Ναι;
- Και... Θυμάμαι πώς ήταν και το βλέμμα εκείνου. Εκείνο το βράδυ. Τον πόνο. Όμως δεν φταίει αυτός. Δεν του είπα ποτέ «Σταμάτα πονάω». Φαινόταν βέβαια ότι δεν περνάω πολύ καλά. Νομίζω. Ναι πρέπει να φαινόταν γιατί πονούσα πάρα πολύ. Αλλά μάλλον δεν τον ένοιαζε; Όχι, όχι δεν μπορεί. Όλοι έλεγαν ότι ήταν καλό παιδί. Και ήταν, μέχρι εκείνο το βράδυ ήταν πολύ καλός μαζί μου. Άρα μάλλον εγώ θα φταίω, έτσι δεν είναι; Έπρεπε να είχα πει κάτι. Δεν είναι και μάντης ο άνθρωπος, πώς να το καταλάβει; Τι σας έλεγα; Α, ναι. Όχι δεν με απασχολεί κάτι συγκεκριμένο αυτή την περίοδο. Αλήθεια. Βλέπετε; Σας το είπα ότι δεν έχω σοβαρά προβλήματα.

Σπίτι από Πετσέτα

της Κικής Μουστακίδου

Ξυπνάω από τη γραμμή του ιδρώτα που καταλήγει στο δεξί μου μάτι. Αφήνω μερικά δευτερόλεπτα να περάσουν με την ανάσα μου γροθιά μέχρι οριστικά να καταλάβω ότι ήταν όνειρο. Είμαι πλέον ξύπνια. το κομπρεσέρ που σπάει το πεζοδρόμιο εδώ και τρεις μέρες χτυπάει κανονικά διπλοβάρδια, ο σκύλος του γείτονα γαυγίζει με συνέπεια σε ρυθμούς «μην αντιστέκεσαι/μην αντιστέκεσαι/κάνε ένα βήμα κι εσύ», η κοιλιά του ψυγείου στην κουζίνα γουργουρίζει άδεια.

Σηκώνομαι να βάλω νερό, νιώθω τη γλώσσα μου τραχιά και άκαμπτη. Περνάω από τον ολόσωμο καθρέφτη και σκέφτομαι πως αν κοιτάξω μέσα του, θα δω ένα σαλιγκάρι χωρίς κέλυφος. Όσο στέκομαι με το ποτήρι κάτω από τη βρύση, το μάτι μου κλειδώνει στην κόκκινη κούπα που κρατάω, με τα δεκάδες μικροσκοπικά χριστουγεννιάτικα δέντρα. Είναι καλοκαίρι και ακόμα ξεδιψάω εκτός σεζόν.

Επανέρχομαι στις εργοστασιακές μου ρυθμίσεις. Ναι, ήταν όνειρο αλλά γιατί είναι πάντα το ίδιο; Αυτή τη φορά, κατά τη σοφή παραίτηση της ψυχολόγου μου, εφαρμόζω το κάθομαι-και-γράφω. Τραβάω την καρέκλα κοντά στον πάγκο, βολεύομαι πάνω στο μαξιλαράκι με τους φοίνικες, βρίσκω μπροστά μου ένα παλιό σημειωματάριο και ξεκινάω να γράφω:

Κάθε πρωί, περίπου στις 07.30, βλέπω το ίδιο όνειρο. Είμαι εγκλωβισμένη σε ένα παγωμένο δωμάτιο, με τους τοίχους βαμμένους στο πιο εκτυφλωτικό λευκό που έχει δει ανθρώπου μάτι. Δεν

υπάρχει ίχνος επίπλου, σε κανένα τετραγωνικό εκατοστό, καμία υποψία αντικειμένου για να μπορέσω να κρατηθώ. Απέναντί μου, είναι κρεμασμένο ένα ρολόι με λεπίδες αντί για δείκτες. Κάθε δευτερόλεπτο που περνά είναι ένα μακελειό, από το τικ στο τακ σκοτώνεται ο χρόνος σε απευθείας σύνδεση και δεν μπορώ να κάνω τίποτα για να το(ν) σταματήσω.

Ξαφνικά το σώμα μου αρχίζει και διογκώνεται, πηξόμαι από τις άκρες των δαχτύλων μέχρι τον θώρακα, από τους αστραγάλους μέχρι το κεφάλι. Γίνομαι ένα τεράστιο μπαλόني με ανθρώπινη μορφή, σαν τα σκιάχτρα στην Εθνική που διαφημίζουν από μακριά τυρόπιτες κουρού, χαρτάκια για τσιγάρα και σταυρόλεξα ξεθωριασμένα από τον ήλιο. Στα χέρια μου κρατάω μια πετσέτα με ανώμαλη υφή, σε χρώμα κίτρινο του κρόκου. Την αναγνωρίζω από τις τρύπες που έχει σε δύο από τις τέσσερις άκρες της: είναι η πετσέτα που έχω από μωρό παιδί, έχει ραμμένα τα αρχικά μου και την κουβαλάω πάντα στο kit επιβίωσης της ενήλικης ζωής μου. Είναι η πετσέτα που ανέχεται τα νεκρά μου κύτταρα και τα νεκρά μου όνειρα, εκείνη που απορροφά αγόγγυστα τις οριακές στιγμές μου.

Στην άλλη γωνία, εμφανίζεται το είδωλο της μάνας μου. Ένα μικροσκοπικό ολόγραμμα που θα χωρούσε άνετα σε ένα σπирτόκουτο. Είναι απορημένη και ανυπεράσπιστη, αυτή η παράξενη εκδοχή της μητέρας μου. Κουνάει το στόμα της, αλλά οι λέξεις βγαίνουν άηχες. Κουνάει τα χέρια της, αλλά επιπλέει στα χαμένα. Είναι εγκλωβισμένη και ανήμπορη, ποια; Αυτή που έσκιζε θάλασσες για να με καθοδηγεί αναίμακτα ανάμεσα στον πόνο, ανάμεσα σε όλες εκείνες τις κοφτερές γωνίες που καιροφυλακτούσαν. Είναι ακυβέρνητη αυτή που τόσα χρόνια κυβερνούσε, ένα πούπουλο λευκό σε λευκό φόντο, μια σκιά.

Η πετσέτα δραπετεύει από τα φουσκωμένα χέρια μου, ταξιδεύει σε αργή κίνηση στη στρατόσφαιρα του δωματίου. Μέσα σε δευτερόλεπτα γίνεται πουλί, γίνεται σαίτα, αεροπλάνο και ελικόπτερο, κάνει όλα τα αεροδυναμικά κόλπα σε ένα ιδιότυπο τσίρκο μεταμφιέσεων. Με κάθε κίνηση, σηκώνει μια σκόνη που δεν εξηγείται από πουθενά (το πάτωμα είναι καθρέφτης, ξέχασα να το αναφέρω αυτό). Σε ανύποπτο χρόνο, η πετσέτα παύει να είναι όλα τα προηγούμενα, γίνεται σπίτι, ένα σπίτι με χοντρούς κροκί τοίχους, και προσγειώνεται γύρω από τη μια χούφτα μάνα μου. Δεν τη βλέπω πια να πασχίζει να ξαναγίνει μεγάλη και δυνατή. Βλέπω μόνο καπνό από την καμινάδα του πετσετένιου σπιτιού και ξυπνάω μούσκεμα στον ιδρώτα.

Τελειώνοντας το γράψιμο, βάζω ξανά νερό στην κούπα και αυτή τη φορά πίνω σαν κυνηγημένη. Έχει πάει 08.30, σκέφτομαι πως πρέπει να ρίξω κάτι πάνω μου και να τον περιμένω με τον καφέ του έτοιμο, ελληνικό διπλό σκέτο. Θα έρθει να κλάψει στον ώμο μου, όπως κάθε πρωί, για τη γυναίκα του που πια δεν τον αναγνωρίζει. «Μην ανησυχείς», θα του πω, «της έφτιαξα ένα σπίτι από πετσέτα». Αυτό θα του πω και εκείνος δεν θα καταλάβει.

Τελίτσες Τελίτσες Τελίτσες

της Αντιγόνης - Μαρίας Μυλωνοπούλου

Η κυρία ΤΤΤ είπε ότι..... μόνη της.

Η κυρία ΤΤΤ είναι Τρελή. Θεότρελη. Παλαβή. Ανόητη. Ηλίθια. Βλαμμένη. Χαζή, Χαζογκόμενα. Είναι Συναισθηματική. Υπερβολική, Γκρινιάρρα. Νευρωτική, Πονηρή, Εύκολη, Πολύ Κακή Στην Οδήγηση, Πολύ Καλή Στην Κουζίνα. Κρατάει ομπρέλα μα δε βρέχει, φορά μποτάκια, παλτό, μα δεν κάνει κρύο -τα τακούνια της κάνουν ταφ ταφ ταφ στο πεζοδρόμιο-, από μέσα πουκάμισο κλειστό ως το λαιμό και μακριά φούστα, στο κεφάλι καπέλο παλιομοδίτικο, μαύρα γυαλιά ηλίου, μα ο ήλιος δεν την έχει βρει ακόμα. Είναι μια Κυρία. Η κυρία ΤΤΤ.

Η κυρία ΤΤΤ περπατάει στο δρόμο. Μια ομάδα ατόμων συγκεντρώνεται γύρω της. Γελάνε, οι δείκτες τους ενώνονται, γίνονται ένας. «Ει εσύ». Της μιλούν, τη φωνάζουν. Την καλούν, «αν τολμάς» της λένε, «δε θα σε πειράξουμε» της λένε και γελάνε όμως η Κυρία ΤΤΤ έχει πει ότι θα..... μόνη της. Δεν τα βλέπει, πώς γίνεται να μην τα βλέπει αφού είναι εκεί. Πίσω της -από πάντα εκεί- πίσω της; Αναρωτιούνται.

«Ψιτ! Ψιτ!» όμως δεν ακούει και πώς γίνεται να μην ακούει αφού δε φορά ακουστικά; Αναρωτιούνται «Ει κουφή είσαι;» αλλά η κυρία ΤΤΤ μουρμουράει - νότες βγαίνουν από το στόμα της - δεν τις λέει με το όνομά τους, δε βάζει στίχους, δε θέλει πια γράμματα όχι άλλα γράμματα. «Ει» της φωνάζουν - πώς θα ήταν ο κόσμος αν τα ονόματά μας δεν ήταν

φτιαγμένα από γράμματα αλλά από μελωδίες; Τα άτομα την ακολουθούν, δεν καταλαβαίνουν πως κι αυτά δεν την ακούν. Έρχονται και άλλα δύο-τρία και γελάνε, άλλα δύο-τρία και κολλάνε, σα σε παγίδα για μύγες, γίνονται σμήνος, γίνονται παρέλαση, είναι αστείο να βλέπεις έναν άνθρωπο να μιλάει μόνος - γιατί σίγουρα μιλάει μόνη της. Τη σκουντάνε, παλάμες στο κεφάλι, μα δεν το νιώθει - πώς γίνεται να μην το νιώθει με τόσο μαλακό κεφάλι αναρωτιούνται τα άτομα και εμείς μαζί. «Ει ψιτ! Ψιτ! Ψιτ! Αναίσθητη είσαι;»

Πρώτο Στενό. Πρώτη Πέτρα. Η κυρία ΤΤΤ σκέφτεται τον κόσμο της, γεμάτο μελωδίες αντί για αλφάβητο - ποιά πέτρα; Ώρα να κατεβάσει την ομπρέλα στο έδαφος, να την αφήσει εκεί και να συνεχίσει το δρόμο της .

Δεύτερο Στενό. Δεύτερη Πέτρα. Ώρα να πετάξει το καπέλο της - τα άτομα το συλλέγουν με τα μεγάλα χέρια τους, το τσαλακώνουν, μα δεν το πετούν, κάτι μέσα τους θέλει να το κρατήσει. Τις πετάνε λέξεις αλλά εκείνη πια δεν αναγνωρίζει λέξεις, σιγοτραγουδάει, ψάχνει το μουσικό όνομά της, το ταφ δεν είναι καμία νότα, πόσο κρίμα και πόσο άδικο. Το επόμενο.

Τρίτο Στενό. Τρίτη Πέτρα. Ώρα να βγάλει τις μπότες της. Χάνει πια το ταφ ταφ ταφ, δεν το αποχαιρετά. Μόνη της.

Είναι μια συνηθισμένη μέρα. Τι θα μπορούσε να είχε συμβεί και η τρελή μας κυρία ΤΤΤ σήμερα πέταξε την πρέπουσα αμφίεση από πάνω της; Αυτό πώς ονομάζεται; Ανάλυση; Ιστορία; Λογοτεχνία; Δραματουργία; Βιογραφία; Όχι! Όχι! Λάθος λέξεις! Ποιά είναι η λέξη; Από εκεί δεν έπρεπε να ξεκινήσω την αφήγηση; Λάθος, λάθος όλα λάθος! Σήμερα κάτι άλλαξε στη ζωή της και αποφάσισε πως το όνομά της είναι μουσική, πως δε θέλει άλλα γράμματα να την χαρακτηρίζουν. Τι να ήταν αυτό;

Σπάω το κεφάλι μου... όχι . Όχι! Λάθος, λάθος αυτή η παράγραφος το μόνο λάθος, σβήστε τη, διαγράψτε τη, κάντε πως δεν τη διαβάσατε ποτέ! Βρείτε μόν@ σας τη συνηθισμένη μέρα. Οι εξηγήσεις τελειώνουν εδώ. Με κούρασαν. Μας κούρασαν. Λάθος;

Η μουσική δεν επιβάλλεται, το καθένα τη λαμβάνει όπως θέλει, του μιλάει με άλλον τρόπο, όσο και αν θέλει, δεν μπορεί να σου επιβληθεί. Η παρέα των ατόμων κουβαλά ηχεία, ακούει τραπ για «γκόμενες» και «πουτάνες» στο τέρμα και η κυρία ΤΤΤ θα μπορούσε να τη σιχαίνεται την τραπ, αλλά δεν μπορεί να μην της θυμίζει τον έρωτα της ζωής της. Την ακούει και σκέφτεται τον έρωτα. Γιατί να θλιφτεί, λοιπόν, η τρελή κυρία ΤΤΤ που της έτυχε αυτή η μουσική να ντύνει τη στιγμή της; Γιατί να μην φιλιώσει μαζί της, κι ας μπορούσε να έχει λόγους να τη μισεί; Την ακούει και φαντάζεται ορχήστρες, μαέστρα, δάκρυα, καρδιοχτύπια και φιλιά, την ακούει και στα αυτιά της μιλά για έρωτα. Νίκησε.

Τέταρτο Στενό. Η τέταρτη πέτρα; Δεν ήρθε. Να την. Εκεί. Αλλάζει μορφή μέσα σε ιδρωμένα χέρια, σαν αιώνας. Δεν ήρθε. Δεν χρειάζεται πια. Νίκησε.

Η Ώρα. Η Μεγάλη Πλατεία. Γυαλιά – τα μάτια της τώρα πάνω στα χρώματα με ακρίβεια. Φούστα. Μπλούζα. –το δέρμα της πάνω στο κρύο που δεν κάνει κρύο- Κιλότα. -...- Και το τελευταίο. Εκείνο που σφίγγει, Εκείνο που παίρνει πάντα λίγη ώρα παραπάνω μέσα στη βιασύνη, Σουτιέν.. – Γύμνια. Τα άτομα την βλέπουν. Γυμνή. Ολόγυμνη. Χωρίς Ομπρέλα, Καπέλο, Μπότες, Γυαλιά. Φούστα, Μπλούζα, Κιλότα, Σουτιέν, σαν αγία να στέκεται στη μέση του σιντριβανιού, στη μέση της μεγάλης πλατείας. Με τον πίδακα να τη λούζει, τις αχτίνες του ήλιου να παίζουν με τις σταγόνες πάνω στο δέρμα της, στο άχρονο σώμα της, γεμάτο ρυτίδες και καμπύλες, ζάρες και βαθουλώματα, το τέλειο σώμα της. Άλλα άτο-

μα περνούν και γυρνούν το βλέμμα τους, οι γονείς καλύπτουν τα μάτια των παιδιών τους «Μην κοιτάς, είναι τρελή», άλλα κρυφοκοιτάζουν και κρυφοκοιτάζουν, κολλούν με τα άλλα άτομα. Τα άτομα απλά στέκονται εκεί, σχηματίζοντας κύκλο γύρω από το άγαλμα. Λίγα δευτερόλεπτα. Η ανάσα τους κρατιέται βαθιά μέσα στο στήθος, πετραδάκια ξεχύνονται ανάμεσα από τα δάχτυλά τους. Δεν κοιτάζονται – μαζί μόνα στην επιλογή τους - τεντώνουν τα χέρια, να αγγίξουν το είδωλο, ο χρόνος σταματά, ο κόσμος σταματά, η κυρία ΤΤΤ αστράφτει κάτω από το φως του ήλιου.

Παύση.

Επιλογή.

•

•

•

•

•

•

Φτάνει.

•

•

•

Έι Ψιτ. Πραγματικότητα.

Ξύπνησες;

Τρεις ανάσες

της Λόκα

Η γιαγιά Σοφία είχε κουραστεί απ' τη ζωή.
Τα χωράφια κι η οικογένεια ζητούσαν όλο και περισσότερα
μα εκείνη δεν παραπονιόταν ποτέ.

Στις προσευχές της τούς θυμόταν όλους,
και ύστερα, με αξιοπρέπεια,
σήκωνε το κεφάλι και συνέχιζε.

Αεικίνητη, αγέρωχη,
άλλαζε την ποδιά της,
καθόταν δίπλα στο τζάκι
και έπλεκε μέσα στη σιωπή της νύχτας
τις σκέψεις της σαν νήματα ψυχής.

Η κόρη της, η Αγάπη,
ακολούθησε τις παραδόσεις.
Παντρεύτηκε από έρωτα
και έζησε κατά γράμμα
όσα της είχαν μάθει.

Έκλεινε όμως την πόρτα του δωματίου της
για λίγες στιγμές ησυχίας,
εκεί όπου η ανάσα της γινόταν θάρρος
και η καρδιά της φλόγα που δεν έσβηνε.

Η εγγονή, η Χαρά,
δεν γεννήθηκε για να σωπαίνει.
Τα συναισθήματά της χείμαρρος
μα δεν την έπνιξαν, την έμαθαν να κολυμπά.

Η διαίσθηση της, άγρυπνη,
πάλευε να την ακούσει.
Όχι πια από φόβο,
αλλά από ανάγκη να ζήσει αληθινά.

Και τώρα, τρεις γενιές,
τρεις δρόμοι που συναντήθηκαν:
η Σοφία, η ρίζα που κρατά τη γη,
η Αγάπη, ο κορμός που αντέχει τον χειμώνα,
κι η Χαρά, όχι πια άνεμος, μα φωτιά που σηκώνεται όρθια.

Και καίει.

Όχι για να καταστρέψει,
μα για να μη μείνει τίποτα πια στο σκοτάδι.

Να το - το 'πα! Σάλτα και γαμήσου!

Πώς γεμίζει το στόμα ε;; ΣΑΛΤΑ ΚΑΙ ΓΑΜ-

Για πείτε το μαζί μου:

Σσσσσσαααλττ

Έλααα, μην σας - σσ - Α - λλ Λ - Τ - Τ - Α - Α - Α - σας υπόσχομαι

θα νιώσετε καλύτερα μετα. Και αν όχι καλύτερα, έστω μια μικρή

ευχαρίστηση θα την πάρετε. Και ας μη γελιόμαστε, αυτές

δεν τις συναντάμε συχνά.

Έτοιμα; 1,2,3

Σάλτα και γαμήσου!

Ε ναι λοιπόν! Σάλτα και γαμήσου - σάλτα - σάλτα - σάλτα - mazda -

orel - Suzuki - σουτζούκι σουτζουκάκι - κάκι - κάκια - Κάτια!

Ε ρε γαμώτι μου, όλα σε 'σενά γυρνάνε πάλι;!

Παύση & Ανάσα

Πάμε άλλη μία.

Σάλτα και γαμήσου γαμήσου - γαμήσου - μήσου - μήσου - μήσιος -

λειβαδίτης - λύτης - γώγου κατερίνα - Κάτια!

Γαμώτι μου!

Παύση

Σας έχει τύχει;

Παύση

Όχι το γαμήσου. Αυτό αν δεν σας έχει τύχει...

Όχι αυτό.

Αυτό που.. (σπάει το σέλερι) - που. που...

Να μαγειρεύετε, να ετοιμάζετε δείπνο, μεσημεριανό, πρωινό - δεν έχει

σημασία. Να ετοιμάζετε κάτι τελοσπάντων και ξαφνικά (σπάει άλλο

ένα σέλερι).

Σπάει!

Και το σέλερι και η καρδιά.

Και πάρε τώρα μια σαλάτα. Ανάμειχτη.
με μαρούλι, σέλερι, ντομάτα, τριμμένο καρότο και για αλάτι,
δάκρυα.

2η

Λοιπόν!

Έχω ένα ταλέντο.

Ένα αξιοζήλευτο θα 'λεγες ταλέντο.

Παύση

Θέλετε να μαντέψετε ποιο είναι;

Παύση

Παύση

Παύση

Καλά, θα σας το πω. Δεν έχει να κάνει με τραγούδι, χορό, κεραμική και
όλα αυτά. Όχιιι, όχι. Η υψηλή τέχνη δεν έχει περάσει από το κατώφλι
μου. Όχι. Εμένα το ταλέντο μου είναι... πιο πρακτικό. Πιο άμεσο
θα έλεγες. Πιο...

Παύση & Ταχύτητα

Μπορώ να υπολογίσω ποιο τάπερ χρειάζεται για να βάλω το φαγητό
που περιόρισε. Με το μάτι! Χωρίς καν να το δοκιμάσω! Μπορώ
με μαθηματική σχεδόν ακρίβεια να υπολογίσω το μέγεθος
του τάπερ που χρειάζεται μόνο και μόνο κοιτώντας την κατσαρόλα!

Παύση

Δεν είναι καταπληκτικό;!

Ξέρω ακριβώς τι χωράει και πού! Χωρίς να χρειάζεται να δοκιμάζω
και να πλένω άλλα τάπερ. Τίποτα. Κοιτάω – υπολογίζω – βάζω!

Τόσο απλά.

Παύση

Μου 'χει φανεί πολύ χρήσιμο αυτό το ταλέντο. Γιατί μου 'χει γλυτώσει
άπειρο χρόνο, ενέργεια και σαπούνι. Με αυτό δεν ξοδεύω προσπάθεια

στο πλύσιμο ή στην επιλογή. Ξέρω από πριν. Κοιτάω – υπολογίζω – βάζω! Ξέρω ότι θα είναι πετυχημένο. Το ξέρω.

Παύση

Αυτό φυσικά δεν εφαρμόζεται σε όλους τους τομείς (σιγά μη και εφαρμοζότανε).

Δεν εφαρμόζεται, για παράδειγμα, λέω εγώ ένα τυχαίο τυχειότατο παράδειγμα τώρα έτσι; / τόσο τυχαίο όπως την τυχειότητα του να ψωνίζεις από το ίδιο σουπερμάρκετ, την ίδια στιγμή, στον ίδιο διάδρομο, από το ίδιο ράφι, το ίδιο προϊόν με την πρώην σου! / Ένα τέτοιο τυχαίο λοιπόν παράδειγμα που δεν εφαρμόζεται το πηγαίο αυτό ταλέντο είναι η ερωτική ανύπαρκτη – εξαφανισμένη - εξατμισμένη – καμένη - χαωμένη - χαμένη – στα – άπατα – δύσβατα – ανεξερεύνητα - μπουντρούμια - κρυμμένου - θησαυρού· ερωτική ζωή μου. Όχι!! Εκεί, δεν εφαρμόζεται. Εκεί.. Εκεί και δοκιμάζω.

και στριμώχνω

και σπρώχνω

και κόβω σε κομματάκια
και μοιράζω
στα δυο στα τρια
και μοιράζομαι

με δύο ή τρία

και το φαγητό..
πάλι δεν χωράει!

και ξανα!

Και ξανάδοκιμάζω και ξαναστριμώχνω και ξανασπρώχνω και ξανακόβω και ξανά και ξανά και ξανά και ξανά και πάλι (!) δεν! Έχω πλύνει τάπερ για τάπερ εκεί.. ωκεανούς από πλαστικό! Και πάλι δεν. Εκεί δεν ξέρω τι τάπερ να βρω για να χωρέσω. Ούτε με το μάτι υπολογίζω, ούτε τίποτα.

σαν - νάρκες - μνήμη έμαθα, και απ' το να βαράς ασταμάτητα το τιμόνι καθώς εξαντλούνται οι πνεύμονές σου από τις φωνές με το "προτιμώ να μην μιλάμε" ή το "σήκωσε το πια το τηλέφωνο" ή το "ήταν άδικος ο χωρισμός και ανυπολόγιστα σκληρός και μην μου ξαναφύγεις πια μάγκισσα" γιατί μέσα - σε - όλα - διεκδικείς - και - την - έμφυλη - ταυτότητα, ακόμη και απ' το "είμαι ο φρόστυ ο χιονάνθρωπος παιδιά" που το τσιρίζεις σαν οπάδισσα σε γήπεδο γιατί ακόμη και αυτό, ακόμη και και αυτό σου την θυμίζει-

-ακόμη και από αυτό-
έμαθα!

ΑΛΛΑ το ότι θα χυνόταν ο καφές και θα τα έκανε όλα σκατά πρωινιάτικα και σκατά και το γκάζι που λερώθηκε και σκατά και το χέρι μου που είχε ξεχαστεί στη λαβή και κάηκε και ενώ έβλεπα το μπρίκι και άκουγα τον καφέ να ανεβαίνει και ενώ έχω μάθει να προσέχω και να είμαι σε επιφυλακή και να μην χαλαρώνω και να φυλάσσομαι και όμως σκατά δεν έκανα τίποτα και (σκατά) χύθηκε..

Ε αυτό πια..

Από αυτό μάλλον δεν έμαθα!

4η

Έμειναν ακόμη 97 λέξεις.

Παύση

Μου έμειναν ακόμη 91 λέξεις. Και σκέφτομαι αν τις αφιερώσω σε

ή αν θα

Παύση

Λοιπόν!

Γράφτε!

Συνταγή για το πώς να επουλωθεί
η σαπίλα που φτιάξατε.

Μην ξαναμαγειρέψετε χωρίς συγκέντρωση.

Μην φοβηθείτε αν σας έχει καεί το φαγητό
ξαναδοκιμάστε το.

Μην (σας) λέτε ψέματα για τις δόσεις που βάζετε.

- ακόμη και αν αυτές αυξάνονται στην πορεία -

Μην αναμένετε με το χέρι στη λαβή.

Μην κλαίτε συνεχώς για το χυμένο γάλα.

Σκουπίστε το και συνεχίστε

/ παρακάτω /

&

ξανά

Bugøynes

της Όλγας Μανάρα

Στην επόμενη στροφή ξεπρόβαλε μπροστά μας ο Αρκτικός Ωκεανός. Ήταν ένας βαρύς χειμώνας. Τα τριγύρω βουνά ήταν κατάλευκα και η θερμοκρασία είχε πέσει στους είκοσι βαθμούς υπό το μηδέν. Το λεωφορείο προσπέρασε ένα ψαροχώρι και μια ταβέρνα που σέρβιρε βασιλικά καβούρια. «Εδώ θα φάμε μετά τη βουτιά, παιδιά», είπε στο μικρόφωνο ο οδηγός σε σπαστά αγγλικά με φινλανδική προφορά. Σταματήσαμε μπροστά σε μια απέραντη παραλία από άμμο και χιόνι. Ήμασταν ένα τσούρμο παιδιά που το καθένα μιλούσε τη δική του γλώσσα, όμως στα μάτια όλων μας έκαιγε ασίγαστη η ίδια φλόγα, η ίδια λαχτάρα για περιπέτεια. Ήμασταν απλά ένα τσούρμο φοιτητές που τρέχαμε γυμνοί και ανυποψίαστοι μπροστά σε μια ζωή που πιστεύαμε πως ξέραμε καλά αλλά μονάχα το χόμα της είχαμε προλάβει να σκαλίσουμε.

Χρειάστηκε να αφαιρέσουμε πολλές στρώσεις ρούχων μέχρι να μπούμε στην καυτή σάουνα. Κλεισμένοι σε ένα γυάλινο διαμπερές κουβούκλιο με θέα τη θάλασσα στάζαμε από ιδρώτα ενώ τριγύρω μας άρχισαν να πέφτουν οι πρώτες νιφάδες χιονιού της μέρας. Η ατμόσφαιρα ήταν χρωματισμένη με γέλια και ανυπομονησία. Η Αμελί, ο Μάριο, ο Φραν, ο Όσκαρ και η Κίρστεν είχαν πιάσει συζήτηση για το ποιος απ' όλους μας θα τολμούσε να βουτηξει πρώτος. Δυσκολευόμουν ν' ακούσω, η ζέστη με έπνιγε. Έβαλα την πετσέτα μου στη μύτη σε μια προσπάθεια να αναπνεύσω για την υπόλοιπη μισή ώρα που έπρεπε να μείνουμε εκεί μέσα.

Οι υδρατμοί χόρευαν τριγύρω μας πλέκοντας ανάμεσά μας ένα ημιδιάφανο πέπλο. Το σώμα μου ήταν εκεί μα η ψυχή μου ταξίδευε στα κύματα του ωκεανού που έσκαγαν μονάχα σε εκείνο το απόκοσμο τοπίο, μέχρι να γυρίσουν πίσω στη μάνα θάλασσα. Ένιωθα πως ήμουν μόνη χωρίς χάρτη, μόνη στην άκρη του κόσμου. Διέσχιζα νοερά με το βλέμμα μου την κορυφογραμμή των χιονισμένων βουνοκορφών και σκεφτόμουν πόσο μακριά ήμουν από το δικό μου σπίτι, πόσο μακριά τελικά πρέπει να φτάσεις για να σε βρεις.

Με κόκκινα μάγουλα και την πετσέτα τυλιγμένη γύρω μου άνοιξα την πόρτα και βγήκα έξω. Οι στάλες ιδρώτα που κυλούσαν αχόρταγα πάνω μου στάθηκαν ακίνητες. Φόρεσα βιαστικά τις γούνινες μπότες μου κι άρχισα να περπατάω προς την ακτή. Πίσω μου άφηνα βαθιές πατημασιές από ένα χιόνι που μου 'φτανε ως τα γόνατα. Στ' αυτιά μου έσκαγαν σαν κύματα οι φωνές των φίλων μου που με καλούσαν πίσω αλλά εγώ δεν μπορούσα να τις ακούσω. Είχαν γίνει ένα με τον δυνατό άνεμο που ηχούσε σαν συριγμός στ' αυτιά μου. Περπατούσα σαν υπνωτισμένη. Όχι, δεν κρύωνα. Ήμουν κι εγώ ένα κινούμενο κύμα που έψαχνε να ανταμώσει με τον δικό του ωκεανό.

Όταν έφτασα, άφησα την πετσέτα μου στην άμμο του χιονιού, έβγαλα τις μπότες μου και στάθηκα απέναντι στους παφλασμούς. Τα μάτια μου είχαν γεμίσει μπλε και τώρα έτρεχαν από μέσα τους δάκρυα ζεστά που πότιζαν τις φλέβες του κορμιού μου. Στεκόμουν εκεί ασάλευτη, όσο τα μαλλιά μου άνοιγαν πανιά στον βορινό αέρα. Άνοιξα διάπλατα τα χέρια μου, έτοιμη να αγκαλιάσω νοερά εκείνο το τοπίο που απλωνόταν με τόση ταπεινότητα αλλά και τόση μεγαλοπρέπεια εμπρός μου. Χωρίς πολλή σκέψη, πήρα φόρα και άρχισα να τρέχω. Μια δυνατή κραυγή πύρωσε εκείνη τη σπίθα που σιγόκαιγε από καιρό μες τα σωθικά μου κι έγινα ολόκληρη μια κινούμενη φλόγα που έτρεχε για να ξεδιψάσει.

Το πόδια μου έγλειψαν τα κύματά της, το σώμα μου τυλίχτηκε γύρω της, το κεφάλι μου βυθίστηκε μέσα της.

Ήμουν κι εγώ τώρα ψάρι, δελφίνι, γοργόνα ή απλά ένα κοράλλι που πάλλεται στον ρου της. Εκείνα τα δευτερόλεπτα κάτω από την επιφάνεια του ωκεανού μπορούσα να γίνω ό,τι θέλω, μπορούσα απλά να υπάρχω, απλά να ανασαίνω με τα δικά μου βράγχια. Δεν αισθανόμουν παγωνιά, φόβο ή μοναξιά. Δεν ξέρω καν αν ήμουν άνθρωπος ή απλά μια γυμνή ψυχή που βουτά σε ένα ακαθόριστο τίποτα. Κι όμως, εκείνη ήταν, νομίζω, η πρώτη φορά που αισθάνθηκα στ' αλήθεια πως υπάρχω.

Όταν βγήκα στην επιφάνεια, άνοιξα τα μάτια και πίσω από τα ανοιχτά μου βλέφαρα με είδα. Είδα τα πόδια μου να βγάζουν στον βυθό ρίζες, είδα τα χέρια μου να γίνονται κλαδιά, τα στήθη μου να βγάζουν καρπούς, τα μαλλιά μου να γεννούν λουλούδια. Σήκωσα το κεφάλι προς τον ουρανό και πήρα την πρώτη μου ανάσα. Ο ομφάλιος λώρος είχε κοπεί.

Όταν εξέπνευσα μικρή υπόλευκη αχλή, η ζωή.

ΑΠΟ ΤΟ

WHEN